

מכון הילדים הכלל-אמריקאי (IIN)

רשימת האמצעים ושיטת הפיקוח על יישום הזכות של ילדים לשיתוף ולהשתתפות

מסגרת ההתייחסות הכללית שלנו היא **הוועידה לזכויות הילד** (Convention on the Rights of the Child - CRC), שאומצה על-ידי האסיפה הכללית של האו"ם ב-1989. וועידה זו הדגישה את טבען הנרחב והמורכב של כל הזכויות שהוצהרו, ועל-כן אין לאף זכות עדיפות על האחרת.

**מסמך זה מתמקד בעיקרון ובזכות לשיתוף.
זכות זו נקבעה למעשה בסעיפים 12, 13, 15
ו-17.**

מכון הילדים הכלל-אמריקאי (IIN)

American Children's Institute- Inter

תוכן העניינים

פרולוג..... עמ'	0.	3
הקדמה..... עמ'	1.	5
המשגה ואפיון של הזכות לשיתוף במסגרת וועידת זכויות הילד..... עמ' 7	2.	
- הזכות לשיתוף בהקשר של הוועידה.		
- אפיון השיתוף.		
התייחסות לצורך לכונן אינדיקאטורים לזכות השיתוף..... עמ' 10	3.	
רקע אודות הצעות לאינדיקאטורים שונים לזכות השיתוף..... עמ' 11	4.	
- השיתוף והיבטיו.		
- רקע אודות הצעות לאינדיקאטורים שונים לשיתוף.		
- תרומות לביסוס אינדיקאטורים עבור שיתוף.		
היבטים מתודולוגיים בניסוח מטריצת אינדיקאטורים..... עמ' 17	5.	
ילדים מביעים את דעותיהם..... עמ'	6.	21
רשימת ההצעות	7.	
לאינדיקאטורים..... עמ' 26		
7.1 סוגי האינדיקאטורים.		
7.2 מטריצת האינדיקאטורים.		
7.3 תרומות לאופן הפיקוח.		
מילון מונחים..... עמ'	8.	50

תרגום חופשי : טובה בן ארי

פרולוג

בתכנית הפעולה שלו במהלך השנים פרסם מכון הילדים הכלל-אמריקאי (American Children's Institute-Inter), בין השאר, גם את הצפי שלו לגבי התוצאות והתפוקות של "יוזמת הפעולות למען זכותם של ילדים לשיתוף ולחינוך אזרחי". במובן זה, כמה מהפעולות המתוכננות לתקופה זו הן: "המשגת הנושא בכללותו", "הפקת מסמכים בנושא, בשיתוף כל המדינות", ו- "מתן ייעוץ למדינות השונות בתחום זה."

שיתופם הפעיל של ילדים, נגישותם למידע, יכולתם להביע דעה בנוגע להחלטות המתקבלות ביחס אליהם, ועצם העובדה שמבוגרים מקשיבים להם - כל המרכיבים הללו נחשבים לזכויות (מהיבטים שונים) ולמרכיבים בסיסיים בהגדרתה של אזרחות מלאה ואחראית.

בפעולותיו, מתייחס מכון הילדים הכלל-אמריקאי (IIN) לשני כלים בינלאומיים כנקודות התייחסות עיקריות: הוועידה לזכויות הילד ((the Convention on the Rights of the Child ומגילת הזכויות הדמוקרטית הכלל-אמריקאית (the Inter-American Democratic Charter)).

הוועידה לזכויות הילד מדגישה את זכותו של הילד לקבל מידע, לגבש דעה עצמאית, לבטא את דעותיו ולהיות מושמע. הוועידה לזכויות הילד מבהירה ומרחיבה את היקף עקרון/זכות השיתוף בהערה מס' 12 שנכתבה על-ידה בשנת 2009.

בסעיף 6 של מגילת הזכויות הדמוקרטית הכלל-אמריקאית¹ נקבע כי: **"שיתופם של אזרחים בקבלת החלטות הנוגעות להתפתחות האישית שלהם הוא תנאי**

¹ אושר במהלך אסיפת המליאה הראשונה

בסיסי לקיום דמוקרטיה לגיטימית ויעילה. קידום ואימוץ צורות שונות של שיתוף מחזקים את הדמוקרטיה."

בהתאם למנדט שגובש במסגרת תכנית הפעולה של ה-IIN, ולתמיכה שניתנה מצד הסוכנות הספרדית לשיתוף פעולה בינלאומי למטרת התפתחות (the Spanish Agency for International Cooperation for Development- AECID) במסגרת התכנית לקידום והגנה על זכויות האדם של ילדים באמריקה הצפונית והדרומית, עובד ה-IIN, בהיוועצות תמידית עם המדינות החברות, על פיתוח סדרת כלים שיחזקו את יכולתן של המדינות ושל החברה כולה להבטיח ולקדם את הזכות לשיתוף בקרב כל ילדי היבשת.

השלב הראשון בתהליך זה הוא חיבור מסמך שכותרתו: "עשרים שנה לאחר הוועידה לזכויות הילד: שיתופם של ילדים באמריקה הצפונית והדרומית." המסמך מעניק מסגרת התייחסות לנושא שיתופם של ילדים ברחבי אמריקה הצפונית והדרומית, והוא הופק על בסיס ההנחיות שעלו מתוך הפגישה הבין-דורית הראשונה של קבוצת העבודה בנושא שיתוף ילדים, שנערכה בקיטו, בירת אקוודור, בתחילת 2009.

בדצמבר של אותה שנה, נערכה פגישה שנייה של אותה קבוצת עבודה בפנמה. באירוע זה, אושרה מסגרת ההתייחסות והחלה העבודה על ניסוח רשימה של אינדיקטורים.

במהלך הפגישה השלישית שנערכה במונטבידאו, ביוני 2010, הוצג פרסום מסגרת ההתייחסות, והחל תהליך אישור המסמך בנושא האינדיקטורים לשיתופם של ילדים, בהשתתפות נציגים מאחת-עשרה המדינות.

הצורך ברשימת אינדיקטורים נקבע על-ידי המדינות החברות, כשהן השכילו להבין כיצד מתייחסות המדינות לזכות זו וכיצד יש להבטיח אותה, וגם את החשיבות בהבהרת מהו שיתוף ומה לא; בקיום כלים מהימנים ומוסכמים לפיקוח והערכת ההתקדמות ביישום זכות זו; בקידום רמה גבוהה יותר של יישומי הזכות לשיתוף והכרה בה ברמה המקומית, הלאומית, האזורית והבינלאומית; בהקלה על השתתפותם של הילדים ושל עולם המבוגרים והגדרת הצורה שבה המדינות מתייחסות לזכות זו ומבטיחות את מימושה.

בנוסף על כך, הוא מהווה כלי אשר, נוכח חקיקה, תכניות, מיזמים או התנסויות שונות, מסייע לקבוע האם קיים קידום ויישום משמעותי של השיתוף. כמו כן, הוא גם **מסייע בהערכת נקודות החוזק והחולשה של היוזמות השונות**, ומהווה אמצעי מעקב אחר עקביות ואמינות הפעולה. כלומר, על-מנת לאשש את הטענה ששיתוף הוא זכות, יש צורך בכלים למעקב אחר קיום זכות זו ולשמירה על האחריות למימושה.

המסמך שאנו מפרסמים כעת הינו תוצר של שיתוף הפעולה בין הצוות הטכני של ה-IIN ופקידי התקשורת הטכנית שמונו על-ידי המדינות לטובת נושא השיתוף. כרגע קיימת רשת המורכבת מ-26 מדינות מתוך 34 המדינות הפעילות ב-OAS. 15 מתוך המדינות הללו השתתפו באופן פעיל בתהליך הפקת כלי זה.

השיתוף שלהן והמשוב התמידי המתקבל חשובים במיוחד לאור התנסויות קודמות בתחום יצירת מערכות אינדיקאטורים, שלא היה ניתן ליישם במציאות הקיימת במדינותינו. בתהליך זה, היה ניסיון לייצר אינדיקאטורים ברי-יישום, המבוססים על מידע קיים או על מידע שניתן להשיג בשלב הביניים. בעקבות כך, הורכבה רשימה של שלושה-עשר אינדיקאטורים: שישה מהם מתייחסים לנושאים מבניים, ארבע מתייחסים לתהליכים, ושלושה להשפעה.

1. הקדמה

מסמך זה הינו התוצר שהתבקש על-ידי סדר היום של העבודה שה-IIN מבצע באופן שיטתי מאז שנת 2009, בתחום שיתופם של ילדים, בהתאם לפעילויות שנקבעו בתכנית הפעולה עבור טווח השנים 2007-2011.

תכנית הפעולה היא תוצר של הסכם בין המדינות החברות ב-OAS, שהגדיר את סדר העדיפויות של ההנהלה האינסטרומנטלית באותה התקופה. בין השאר, דורשת תכנית הפעולה "יצירת פעילות לטובת זכותם של ילדים לשיתוף ולחינוך אזרחי"².

בהקשר זה, ומתוך מטרה ליישם את סדר היום של עבודתו, מבצע ה-IIN את המיזם לקידום שיתופם של ילדים במימון הקרן הספרדית לשיתוף פעולה (Spanish Cooperation Fund).

כונן צוות עבודה בנושא שיתוף ילדים במטרה לייצר את התפוקות השונות ולטפל בהן. עד כה, ערך צוות העבודה הזה שלוש פגישות (קיטו, 2009; פנמה, 2009; ופורום הילדים הכלל-אמריקאי הראשון בפרו, 2009).

מבין התפוקות הצפויות, נמצאת גם בניית מערכת אינדיקאטורים שתאפשר מעקב אחר זכותם של ילדים לשיתוף בכל הנושאים הנוגעים להם, בהתאם להחלטות הוועידה לזכויות הילד. הדבר נעשה גם כתגובה להצעה שהוגשה מטעם המדינות בעניין הצורך לבנות מטריצת אינדיקאטורים לשיתוף של ילדים.

² קווי היסוד עבור הייעוץ בנושא הרכבת רשימה של אינדיקאטורים ומערכת פיקוח על שיתופם של ילדים באזור. קווי יסוד של מכון הילדים הכלל-אמריקאי (IIN).

"מטריצה זו תאפשר למידה מעמיקה יותר של סוגי מדיניות אלו והתקדמות בהבניה שלהן, כל עוד הדבר יהווה נקודת התייחסות בקידום החקיקה, המשאבים והמיסוד של נושא זה באזור."³

לשם כך נשכרו שירותי ייעוץ במטרה "לבסס מערכת אינדיקטורים שתאפשר מעקב אחר קיום זכותם של ילדים לשיתוף בכל הנושאים הנוגעים להם, בהתאם להחלטות הוועדה לזכויות הילד".⁴

להלן רשימת אמות המידה שעל-פיהן נבנתה מערכת זו של אינדיקטורים לשיתופם של ילדים והפעולות שננקטו בתחום:

- א. סקירה מקיפה של הרקע, הביוגרפיה והמסמכים הנובעים מתוך ההסכמים שנחתמו במהלך וועידות, קבוצות עבודה וסדנאות בנושא שיתופם של ילדים.
- ב. התהליכים הטכניים הדקדקניים שהתבלטו במהלך ניסוח ההצעות למטריצת האינדיקטורים ומערכת פיקוח על שיתופם של ילדים.
- ג. סקרים מרחוק בקרב פקידי ההתקשרות הטכנית, למטרת ההתקשרות במדינות החברות, בנושא הצעת מטריצת האינדיקטורים.
- ד. סקרים בקרב ילדים, שנערכו באתר www.nuestravozacolors.org הכוללים את הדעות שהתקבלו מהם.
- ה. הסדנה האזורית בנושא שיתופם של ילדים, שנערכה (הפגישה השלישית של קבוצת העבודה) במונטבידאו ב-24 וב-25 ליוני, 2010. הרשימה המוצעת של האינדיקטורים הוצגה והועמדה לדיון, והושגה הסכמה כללית.⁵
- ו. סקרים מרחוק בקרב פקידי ההתקשרות הטכנית, למטרת ההתקשרות בין המדינות החברות, בנושא ההסכמים שנקבעו בסדנה והכללת התרומה שלהם.

מסמך זה מחולק לשישה קטעים וכולל המשגה ואפיון של השיתוף, וכמו כן את הצדקת הצורך לכוון אינדיקטורים שיאפשרו פיקוח על התפתחות הזכות לשיתוף ויהפכו לכלי שבעזרתו תוכלנה המדינות לגשת לטיפול בנושא זה. בנוסף על כך, קיים גם תיאור של ניסיונות קודמים לבסס אינדיקטורים הקשורים לזכות זו. מתוארים האלמנטים המתודולוגיים של ביסוס מטריצת אינדיקטורים, כמו גם הצעדים שננקטו לגבי הסקרים שנערכו בקרב פקידי ההתקשרות הטכנית למען השיתוף ובקרב הילדים עצמם דרך אתר האינטרנט www.nuestravozacolors.org.

³ קווי יסוד עבור הייעוץ בנושא הרכבת רשימה של אינדיקטורים ומערכת פיקוח על שיתופם של ילדים באזור. קווי יסוד של מכון הילדים הכלל-אמריקאי (IIN).

⁴ קווי יסוד עבור הייעוץ בנושא הרכבת רשימה של אינדיקטורים ומערכת פיקוח על שיתופם של ילדים באזור. קווי יסוד של מכון הילדים הכלל-אמריקאי (IIN).

⁵ שיתוף פנים-מול-פנים של פקידי ההתקשרות הטכנית מארגנטינה, קולומביה, צ'ילה, הרפובליקה הדומיניקאנית, אקוודור, ג'מייקה, פנמה, פרו, סנטה-לוצ'יה, ארה"ב ואורוגוואי. תרומה מרחוק מברזיל, קוסטה-ריקה, מקסיקו ופרגוואי.

לבסוף, כל אחד מהאינדיקאטורים המוצעים מפורטים במסמך זה, לרבות ההגדרות והאמצעים שבעזרתם ניתן למדוד אותם.

2. המשגה ואפיון הזכות לשיתוף במסגרת וועידת זכויות הילד

א. הזכות לשיתוף במסגרת הוועידה.

מסגרת ההתייחסות הכללית שלנו היא הוועידה לזכויות הילד (Convention on the Rights of the child- CRC), שאומצה על-ידי האסיפה הכללית של האו"ם ב 1989. וועידה זו הדגישה את טבען הנרחב והסבוכ של כל הזכויות שהוצהרו, ועל-כן אין לאף זכות עדיפות על האחרת.

אם זאת, באירוע זה ובהתאם לבקשה שהתקבלה מהמדינות, מסמך זה יתמקד בעיקרון ובזכות לשיתוף. זכות זו נקבעה למעשה בסעיפים 12, 13, 15 ו- 17 כמתואר להלן.

סעיף 12 של הוועידה לזכויות הילד מדגיש כי:

1. "המדינות החברות יבטיחו שלכל הילדים המסוגלים לגבש דעות עצמאיות, תהיה הזכות לבטא דעות אלה באופן חופשי בכל הנושאים הנוגעים להם. דעות הילדים תזכינה להתייחסות רצינית בהתאם לגילו ומידת בגרותו של הילד.
2. למען מטרה זו, הילד יקבל את ההזדמנות לזכות להקשבה בכל הליך משפטי או אדמיניסטרטיבי הנוגע לו, באופן ישיר או בעזרת נציג או כל גוף ראוי אחר, בהתאם לתנאי החוק התקף באותה מדינה."

תת-פסקה מס' 1 בסעיף 13 של הוועידה לזכויות הילד קובעת כי: "לילד תהיה הזכות לחופש הביטוי. זכות זו תכלול את החופש לחפש, לקבל ולחלוק סוגים שונים של מידע ורעיונות, ללא התחשבות בגבולות, בין אם זה מובע באופן מילולי, בכתב או בדפוס, בצורת אומנות, או מועבר בכל אמצעי תקשורת שהילד בוחר."

תת-פסקה מס' 1 בסעיף 14 של הוועידה לזכויות הילד קובעת כי: 1. "המדינות החברות יכבדו את זכותו של הילד לחופש המחשבה, המוסר והדת."

תת-פסקה מס' 1 בסעיף 15 של הוועידה לזכויות הילד קובעת כי: 1. "המדינות החברות יכירו בזכותו של הילד לחופש ההתאגדות וחופש ההתארגנות הבלתי-אלימה."

פסקה מס' 17: "המדינות החברות מכירות בתפקיד החשוב שממלאת תקשורת ההמונים ותבטיח שלילד תהיה גישה למידע ולחומרים ממגוון רחב של מקורות לאומיים ובין-לאומיים, ובמיוחד ממקורות המכוונים לקידום רווחתם החברתית, הרוחנית והמוסרית של אותו הילד או הילדה, ולבריאותם הפיזית והנפשית. למען מטרה זו, המדינות החברות יפעלו: א) לעידוד הפצת מידע וחומרים על-ידי תקשורת ההמונים, שיתרמו לילד בהתאם לסעיף 29. ב) לעידוד שיתוף פעולה בינלאומי בהפקת, החלפת והפצת מידע וחומרים מסוג זה, ממגוון מקורות תרבותיים, לאומיים ובין-לאומיים. ג) לעידוד הפקת והפצת ספרי ילדים. זכות שיתוף מהווה עקרון מנחה עיקרי החולש על-פני כל הזכויות, בדומה לזכויות כגון: אי-אפליה, שמירה על טובת הילד ואוטונומיה מתקדמת. זכות זו היא גורם מסייע, שכן קיומה מסייע בהבטחת קיומן של כל שאר הזכויות. אין זה אומר שקיום זכות זו מהווה כלי להשגת המטרות האחרות, אך זכות זו היא זכות אזרחית ופוליטית בסיסית עבור כל הילדים, ועל-כן היא מטרה בפני עצמה."

ב. אפיון השיתוף

צעד ראשון והכרחי בניסוח הצעה עבור קביעת רשימת האינדיקטורים של הזכות לשיתוף הוא לנסח הגדרה ותיאור של הזכות, אשר יסיעו לביסוס פרשנות ברורה ויאפשרו לקבוע האם הזכות אכן מיושמת. לא ניתן לקבוע האם מצב כלשהו מתקיים אם לאו ללא הגדרתו הברורה.

"לא מדובר פה בבחירת הגדרה או לקיחתה משולחנו של מישהו, אלא בהבניה משותפת של תפיסה, באיתור מימדיה השונים, ובביסוס קריטריונים משותפים שישקפו את מגוון ההקשרים והמצבים שבהם יכול וצריך להתקיים השיתוף. אין זו משימה למומחים, למרות העובדה שיש להתייחס לתרומתם. מדובר אפוא, בהבניה משותפת שבה הילדים עצמם יטלו תפקיד פעיל, כל עוד היא כוללת את יישום זכויותיהם. יש לקחת בחשבון גם את ניסיון המפעילים מאחר שהם חוו ממקור ראשון את ההצלחות והקשיים של תהליך שכזה, וגם את דעותיהן של המדינות החברות, מאחר שהן האחראיות לקידום שיתופם של ילדים והן השולטות באיכות התהליך."⁶

יש לציין כי השיתוף יכול להתקיים בשתי רמות: כזכות וכתהליך. השיתוף כזכות מהווה זכות אזרחית ופוליטית. השיתוף כתהליך כולל משימה חינוכית, הידודית ועיקשת; משימה המבוססת על מוטיבציה ועל היכולת לחזק את כישוריהם של הילדים, והמכוונת להגברת רווחתם של הילדים על בסיס העיקרון של טובתם האישית.

מציאת אפיון אופרטיבי היא אפוא צעד הכרחי, שכן אפיון זה יאפשר לזהות את האלמנטים שצריכים להתקיים בכל צורות השיתוף. תהליך זה מוכרח להיות לא רק תיאורי אלא גם להתמקד בהצעה השייכת להקשר.

נקודת ההתחלה המשותפת מבוססת על ההנחה שלילדים יש דעות ונקודות מבט משלהם, ושרמת היכולות והפוטנציאל שלהם תלויה ברמת ההתפתחות אליה הגיעו (עקרון האוטונומיה המתקדמת).

על בסיס הנחות אלה, "השיתוף מהווה זכות, שהיא למעשה תהליך תקשורתי, ארגוני ולימודי. בתהליך זה, ניתן לזהות שלושה רכיבים וסדרה של תנאים."⁷

שלושת הרכיבים הם:

⁶ IIN- שיתוף ילדים במדינות אמריקה הצפונית והדרומית, עשרים שנה לאחר אימוץ החלטות הוועידה לזכויות הילד. מאמר מאת הפרופסור והפסיכולוג ויקטור גיאורגי, על-פי בקשת ה-IIN. פורסם ביוני 2010.

מידע: המידע נתפס כזכות בפני עצמה וכתנאי לשיתוף. על-מנת להבטיח באמת את השיתוף, מקור המידע חייב להיות נגיש, מובן ואמין כדי שיהיה אפשר לעשות בו שימוש.

הבנייה והכרה של הילדים בדעותיהם האישיות: דעות אישיות וקולקטיביות כאחד נבנות בעזרת הרהור, דיון, החלפת השקפות, מיזוג וניתוח הבעיות. "ללא דעות אישיות, תקשורת בין יחידים היא ריקה מתוכן ושיתוף אינו יכול להתקיים." **הבעה והקשבה:** חופש הביטוי דורש כלים ושליטה בשפה. "על-מנת שתתקיים הבעה, חייבת להיות הקשבה", שעליה להיות מכבדת וקולטת. "ההקשבה מצביעה על הרצון לפענח את המסר ולקחת אותו בחשבון בתהליך קבלת ההחלטות".

התנאים שבלעדיהם לא יכול להתקיים תהליך השיתוף הם:

- **אווירה של שיתוף:** הכוונה היא לאווירה ידידותית הכוללת את החופש והכבוד, שיבטיחו שדעותיהם של הילדים יילקחו בחשבון ושישללו כל סכנה להפחדה או לענישה על הבעת דעה. אווירה זו דורש מהילדים יכולות מסוימות ומודעות מצד המבוגרים. תהליכים ארגוניים הם חלק מיצירת הזדמנויות ומנגנונים מסוג זה.
- **מפגשים:** פגישות עם אחרים, בין אם מדובר בבני גילם, אנשים מבוגרים או מוסדות. בקיצור, גילוי מחדש של המשאבים, הפוטנציאל והידע האישי שלהם.
- **הזדמנויות:** התנסויות שיתוף מהוות הזדמנויות לשינוי בכל הקשור לאפליה ולהרחקה. הן מקדמות נקודות מבט ודרכים חדשות לתקשורת עם בני גילם, בני הדורות האחרים והקהילה, ובכך מאפשרות עשיית שימוש במקומות שבעבר נתפסו כזרים או מאיימים.
- **למידת לקחים חשובים:** לקח הוא חשוב כאשר הוא מאפשר הבנייה מחדשת של האופן בו האדם תופס את המציאות, ושינוי העמדה האישית שלו בהתאם לכך.

הרגעים והאלמנטים הנחוצים ליצירת תהליך שיתוף הם חלק מהיקף ההשפעה:

- **השפעה מיעצת:** הנוצרת כאשר הדעות הנאספות אינן מחייבות את תהליך קבלת ההחלטות המגיע בעקבותיהן.
- **השפעה שיתופית:** הנוצרת כאשר ההחלטות מתקבלות על-ידי הילדים והמבוגרים כאחד.
- **יוזמה ומחויבות אישיות:** מצבים שבהם הילדים מתכנסים באופן עצמאי וקובעים את אופן שיתופם. מצב זה אינו מתרחש לעיתים קרובות.

3. התייחסות לצורך לכונן אינדיקאטורים לזכות השיתוף

אחת המחויבויות שהמדינות החברות נטלו על עצמן כחלק מתהליך אשרור ה-CRC, היא הגשת דו"ח התקדמות על אודות יישום הזכויות שנקבעו באותה אמנה בינלאומית. על הזכויות לבוא לידי ביטוי בדו"חות שכל מדינה ומדינה חייבת להגיש לוועדה לזכויות הילד.

בהקשר זה, חשוב לציין את הסיבות לחשיבות ניסוחה של מטריצת אינדיקאטורים ברורה, המכניסה דברים להקשר של זמן ומקום; המתייחסת להיבטים תרבותיים, חברתיים ופוליטיים; והמוסכמת ובעלת תוקף הניתן על-ידי המדינות. מטריצה כזו תאפשר לקבוע האם הזכות לשיתוף מיושמת באופן יעיל.

- היא תתרום לקידום החיזוק וההגנה על זכות זו, בכך שתגן על ההגדרות הברורות של המונח "שיתוף" - תהליך שבוצע כאשר מסגרת ההתייחסות המסוכמת נוסחה בסוף 2009.
- היא תאפשר פיקוח והערכה של ההתקדמות ביישום היעיל של הזכות לשיתוף.
- היא תעודד את הבולטות ואת ההכרה בזכות זו ברמות גבוהות יותר, בהיקף מקומי, לאומי, אזורי ובינלאומי.
- היא תאפשר לילדים ולמבוגרים כאחד לעשות שימוש נרחב יותר בזכות זו.
- היא תאפשר הצצה לאופן שבו המדינות תופסות זכות זו מבחינת האופן בו מתקבלים חוקים, נקבעות הנחיות, ותוכניות ומיזמים מפותחים ומיושמים. כל זאת על-מנת לבסס מדדים שיטתיים שיסיעו לילדים לקבל נגישות לנושאים הנוגעים להם כגון: מדיניות ציבוריות, חינוך, פנאי, תכנון ערים, קהילה, בריאות, מדיניות הגנה ונושאים אחרים המשפיעים על חייהם.
- כאשר מטריצה זו תעמוד נוכח חקיקה, תכניות, מיזמים והתנסויות, היא תאפשר לקבוע האם השיתוף אכן זוכה לקידום ויישום, או שמא מתקיים "פסבדו-שיתוף" כלשהו (שיתוף סמלי או שיתוף הנתון להשפעה) המעוות את התהליך או מקשה עליו.
- היא תאפשר הערכה של נקודות החוזק והחולשה של יוזמות המיושמות במגוון תחומים, והמכוונות למרכיבים המשכפלים והמשמרים, המאפשרים יישום יעיל של הזכות לשיתוף והמונעים התנסויות בלתי-מועילות.
- היא תוביל להשגת אמצעי שליטה שיאפשרו לבעלי הזכות (כלומר: לילדים עצמם) לדרוש את קיום הזכות לשיתוף.

פרננדו סאבאטר אומר לנו ש: "ההתקשות על הצדקה מטאפיזית של הזכויות היא דחופה הרבה פחות מהצורך להגן על הזכויות הללו וליישם אותן באופן יעיל." בהקשר זה, אנו מציבים בעדיפות ראשונה את הצורך להבטיח ביסוס של מטריצת אינדיקאטורים מוסכמת, מאחר שהדרישה לקיום זכות זו דורשת נוכחותו של מידע מדויק שיספק ראיות אמפיריות, אמינות ונגישות.

4. רקע אודות הצעות לאינדיקטורים שונים לגביי זכות השיתוף

פרק זה מסכם את סקירת הספרות שנערכה לגביי הצעות זמינות לאינדיקטורים במטרה למדוד, לנטר ולהעריך את מימוש הזכות לשיתוף.

- ניתן לקבץ את ההצעות השונות שנתקלנו בהן לשתי הקטגוריות הבאות:
- אינדיקטורים המנסים לקבוע את החקיקה הרלוונטית בכל אחת מהמדינות.
 - אינדיקטורים המנסים לקבוע מהם מאפייני הניסיון שיש להציג על מנת שיחשבו כמשתפים.

מנגנון זה מוביל לבלבול מתודולוגי במונחים של הקביעה האם אנו במצב של תיאור או במצב קיים: **"מהו, או מה מתרחש"**, או האם הכוונה היא לקבוע אמת מידה עבור **"מה אמור להיות"**.

"מצבים קיימים" נקבעים בדר"כ ע"י הקביעה האם אלמנטים מסוימים אכן מצויים בחקיקה הקיימת או בתוכניות ובהסדרים המיושמים עתה. "מה צריך תהליך של שיתוף להיות, או אמור להיות", מבוטא תכופות במונחים של שאיפתנו ליצור תנאים או לקדם מערכות אשר יטפחו או יעניקו יחס מועדף לשיתוף.

השונות והקשיים שבהם נתקלו עד כה ביצירת האינדיקטורים משקפים היעדר הגדרה מדויקת שתוכל לאפשר לנו להבדיל בין מה שאמור להיות נחשב כניסיון שיתופי לבין מה שאינו כזה, כמוסבר מעלה. **קווי היסוד** שנוסחו בשנת 2009 הם המסמך הכולל והמסכם את כל מה שנוצר עד כה, בכל הנוגע הן למושג של שיתוף והן בכל הנוגע להצעות לאינדיקטורים. בו בזמן, במסמך זה טמון היתרון הגדול בכך שהוא **הוסכם** ע"י המדינות המשתתפות במיזם⁸ ולפיכך מהווה את הבסיס המאפשר את המשך התהליך של בניית מטריצה של אינדיקטורים מוסכמים עבור שיתוף.

מעבר לשונות ולקשיים שבהם נתקלנו בבואנו לנסח הצעות עבור אינדיקטורים לשיתוף ילדים, התרומות הבאות, המסוכמות מטה, נבחרו בשל חשיבותן, הרלוונטיות שלהן וההתקדמות שנעשתה בהן לאחרונה בנוגע לגישות לניסוח אינדיקטורים לשיתוף.

- דו"חות מדינה בנוגע למימושה של זכות זו, כפי שניתן למצוא בקווי היסוד לגבי שיתוף ילדים שפורסמו ע"י IIN ביוני 2010.⁸
- ארגון "הצילו את הילדים" (Save the Children)
- תוכנית בינלאומית (Plan International)
- מערכת האינדיקטורים לילדים, צ'ילה, 2009

⁸ עד כה, 15 מדינות משתתפות באופן פעיל ביישום של סדר יום העבודה. מדינות אלו הן: ארגנטינה, ברזיל, קנדה, צ'ילה, קולומביה, קוסטה ריקה, הרפובליקה הדומיניקנית, אקוודור, אל סלבדור, מקסיקו, פנמה, פרגוואי, פרו, אורוגוואי וונצואלה.

⁹ IIN - שיתוף ילדים במדינות אמריקה הצפונית והדרומית, עשרים שנה לאחר אימוץ החלטות הוועידה לזכויות הילד. מאמר מאת הפרופסור והפסיכולוג ויקטור גיאורגי, על-פי בקשת ה-IIN. פורסם ביוני 2010.

א. דו"חות מדינה

דו"חות מדינה מקורם בהסכמים שהושגו בין המדינות במהלך המפגש הראשון של קבוצת העבודה בנוגע לשיתוף ילדים שנערך בקיוטו בפברואר 2009. במפגש התחייבה כל מדינה להפיק דו"ח מטעמה על אודות המצב של שיתוף ילדים. מכון הילדים הכלל-אמריקאי מצדו יספק סיוע טכני ותמיכה למטרה זו ויהיה האחראי לעיבוד המידע.

במסגרת זו, מכון הילדים הכלל-אמריקאי פרסם קווים מנחים, המובאים מטה, בנוגע להיבטים שעל המדינות להתחשב בהם בבואן לנסח דו"חות בנוגע לשיתוף.

המימדים והאינדיקטורים שתוארו הינם:

1. במסגרת תחום החוקים והתקנות:

- א. בחוקים הנובעים מענף חקיקה ובפסקי דין או הסכמים. נדרש לציין האם זכות השיתוף מאוזכרת במפורש בתוכן שלהם בנוגע לזכותם של ילדים לבנות את מערך החיים שלהם עצמם ואחריות המבוגרים לתמוך בתהליך זה במסגרת המערכות הבאות: משפחות, מרכזי חינוך, שירותי בריאות, מוסדות המטפלים בילדים חסרי הורים והקהילה;
- ב. המחויבות לבקש ולהתחשב בדעותיהם של הילדים במסגרת הליכים שיפוטיים-מנהליים, תוך ציון הרמות בקבלת החלטות;
- ג. כי יתאפשר להם להביע את עצמם בשפת האם שלהם ובהתאם למאפיינים התרבותיים הייחודיים להם, ובה בעת, שלמבוגרים תהיה המחויבות לפתח אמצעים להשגת יעד זה;
- ד. התייחסות לזכות השיתוף במסגרת הניסוח של חוקים ונהלים והצורך להכיר ולטפח ארגונים הפועלים למען ילדים.

2. במסגרת קביעת מדיניות, תוכניות והסדרים המיישמים חוקים ותקנות:

מדיניות שמטרתה קידום הזכות לשיתוף באמצעים של מנגנוני ייעוץ שיטתי; תוכניות והסדרים קבועים הקשורים לשיתוף וחזוק הדמוקרטיה; אמצעים קבועים לפיקוח והערכת המדיניות.

3. בעלי התפקידים המעורבים בתהליך השיתוף: המדינה, המוגדרת כערבה

הבסיסית, הילדים עצמם, מבוגרים השותפים לחיי היומיום של הילדים, מוסדות הקשורים לילדים וארגונים אחרים אשר למרות שאינם מטפלים באופן ישיר בילדים, אחראים במשותף לקביעת התנאים החברתיים המבטיחים את מימושן של הזכויות.

4. שיקולים תקציביים: תקציבים לאומיים ועירוניים הלוקחים בחשבון את

המשאבים הנדרשים לקיום השיתוף.

התוצאה של תהליך זה הייתה שעד ספטמבר 2009 15 המדינות החברות ב-OAS הפיקו את דו"חות המדינה שלהן, המסוכמות במסגרת "קווי היסוד על אודות שיתוף ילדים".

- מסמך זה מתאר באופן מפורש חלק מהקשיים שבהם נתקלנו, ואשר מובאים להלן.
- בבואן לנסח את הדו"ח הזה, רוב המדינות כללו את הזכות הזו במסגרת מדיניות הגנה כוללת, ובכך עיוותו את הייחודיות שלה.
 - מספר מדינות השתמשו בהכללת ילדים במערכת המשפטית-מנהלית שלהן כאינדיקטור לזכות השיתוף.
 - מדינות אחרות ציינו כי הן כללו את הוועידה, או שהקודים או החוקים התקפים במדינתן כוללים סעיף המאזכר את הזכות לשיתוף.
 - מדינות אחרות אזכרו אירועים אלקטורליים, קיומן של מועצות, ממשלים מקומיים או פרלמנטים של סטודנטים.

- ומדינות אחרות קישרו זאת לזכות למידע בכל הנוגע לנגישות לאמצעי תקשורת, אינטרנט ומקורות אחרים.

"הדו"חות שהתקבלו מאמתיים את הקשיים שבהם נתקלו המדינות בבואן לסכם באופן שיטתי את ההתנסויות שלהן ובמיוחד בכל הקשור למעקב אחריהן ולהערכתן. כאשר מכלילים את המתודולוגיה, היא מוגבלת לתיאור ההיבטים הארגוניים מבלי לספק נתונים על אודות הקשרים או הכלים הטכניים שבהם נעשה שימוש ע"י המנחים."¹⁰

תרומות לקביעת אינדיקטורים לשיתוף

ארגון "הצילו את הילדים"

בשנת 2005, ארגון "הצילו את הילדים" פרסם מסמך שכותרתו: "תקני התנהלות בשיתוף ילדים". מסמך זה סיכם התנסויות מגוונות ונרחבות שנבעו ממיזמים ותוכניות לקידום השיתוף. מסמך זה מגדיר את קביעת התקנים בעלי האפיונים מסוג "רמת ביצועים צפויה", "ציפיות מינימליות" או "רכיבי מפתח", ומטרתו לספק מסגרת אסדרתית ומנחה אשר תכווין ותשפר נוהגי שיתוף קיימים ועתידיים, וכן תנסח אמת מידה וקווים מנחים שיאפשרו לקבוע האם אכן מקיימים את התקנים הללו, אם לאו.

ההגדרה של שיתוף המובאת להלן נקבעה במסגרת הוועידה לזכויות הילד: "שיתוף חותר להשפיע על תהליך קבלת ההחלטות ולהשיג שינוי. שיתוף ילדים הינו המעורבות מרצון והמושכלת של כל הילדים, לרבות אלו הנמצאים בשוליים הקיצוניים ביותר, בגילאים שונים ובעלי יכולויות שונות, בכל סוגיה הנוגעת להם הן באופן ישיר והן באופן עקיף. שיתוף ילדים הינו ערך העובר כחוט השני בתוך התוכניות ומתקיים בכל הזירות - החל מהבתים ועד לממשלה, מהרמה המקומית ועד הרמה הבין-לאומית".

¹⁰ IIN - שיתוף ילדים במדינות אמריקה הצפונית והדרומית, עשרים שנה לאחר אימוץ החלטות הוועידה לזכויות הילד. מאמר מאת הפרופסור והפסיכולוג ויקטור גיאורגי, על-פי בקשת ה-IIN. פורסם במאי 2010.

בדצמבר 2009, במהלך המפגש השני של קבוצת העבודה על אודות שיתוף ילדים (פנמה) שאורגן ע"י ה-IIN, ארגון "הצילו את הילדים" פרסם מצגת מעמיקה בנושא תוך "תרומה רעיונית לבניית מערכת של אינדיקטורים לשיתוף ילדים", אשר התוותה היבטים תיאורטיים ספציפיים בנוגע לרעיון של שיתוף, במטרה לנסח הצעה לאינדיקטורים.

במסמך זה הודגש כי רעיון השיתוף הינו פעולת גומלין תקשורתית אשר, בדרך כלל, כוללת את מימוש כוחו של המבוגר על הילדים. כמו כן הודגשה ההשפעה שיש למסגרת התרבותית, לסביבה התומכת והחברתית ולהקשר שבה מתרחש השיתוף.

בין יתר אמות המידה, הדרישות ותקני המינימום שנקבעו להמשך, היו הבאים:

- "לילדים יש **את הזכות להישמע, לבטא בחופשיות** את השקפותיהם על כל הנושאים המשפיעים עליהם, ולחופש הביטוי, המחשבה, **ההתאגדות והגישות למידע**."
- "יש לחוקק כלים על מנת **להבטיח ולהקל על שיתופם בהתאם לרמת הגיל והבגרות שלהם**."
- שיתוף אמור לקדם את **טובת הילד** ולהגביר את ההתפתחות האישית של כל ילד וילד."
- "כל הילדים זכאים באופן שווה לשיתוף **ללא אפליה**."
- לכל הילדים שמורה הזכות להיות מוגנים מפני **מניפולציה**, אלימות, התעללות וניצול."

בקשר להתפתחות האינדיקטורים לשיתוף - המוגדר כ- "ראיה אמפירית (נתונים) המתארת מצב אובייקטיבי של המציאות" - מוצע **לזהות אינדיקטורים לתוצאה**,

שבאמצעותם שיתוף "אותנטי ויעיל" הופך לנראה, ואינדיקטורים **לתהליך**, באמצעותם ניתן להתייחס לתנאים המאפשרים קיומו של שיתוף.

אינדיקטורים אחרים שיש לזהות כוללים איכות והשפעה. **אינדיקטורים לאיכות** כוללים תקנים הקשורים לאתיקה ולשקיפות, לסביבה רגישה ונעימה, לשיתוף משמעותי, מרצון וכוללני במערכת בטוחה, יחד עם צוות עובדים מחויב ורגיש שהוכשר לשם כך. משמעות הדבר הכשרה ותמיכה בילדים; קשרים עם המשפחות והקהילות שלהן, ומשאבים מובטחים.

אינדיקטורים להשפעה כוללים שינויים שהילדים עצמם חוו, שינויים בנקודת המבט של מבוגרים, שינויים במוסדות, בארגונים, בשירותים, בתוכניות, בקהילה ובמימוש הזכויות.

על מנת להפוך את הרעיון למעשי יותר, הוצע סדר העדיפויות הבא:

- **מי? זיהוי הגורמים החברתיים שדרכם יופעלו האמצעים:** ילדים, ארגוני ילדים, אבות, אימהות, מורים, מבוגרים תומכים אחראיים, מקדמי סוגיות, ארגונים לזכויות ילדים, ארגונים חברתיים, מוסדות ציבוריים ופרטיים שיש בסמכותם לממש, לקדם ולתמוך בשיתוף יעיל.
- **איפה? תיאור המקום או האזור בו מטרות אלו יושגו, תוך ציון האזורים והמסגרות:** משפחות, בתי-ספר, ארגוני ילדים, קהילה מקומית מאורגנת, מוסדות פרטיים, מוסדות ציבוריים, מערכות, מסגרות חברתיות ותרבותיות שיש בסמכותן לממש, לקדם ולתמוך בשיתוף יעיל.
- **כיצד? תיאור איכות ההישגים. תנאים התומכים בשיתוף:** ידע, מיומנויות ויכולות לממש, לקדם ולתמוך בשיתוף יעיל; ביטחון בעצמם; היכולת לתקשר ולבטא דעות והרגשות; כיוון טיפול מכבד ומאוזן; נהלים לשיתוף פעולה; הכושר לחזות מצבים; היכולת והכושר לקבל החלטות ולשאת ולתת; הכושר לחתור לעבר הזדמנויות שיתוף ולממש זכויות.
- **באילו? גורמים יש להבחין עבור כל אחד מהשינויים שביקשנו להשיג:** תהליך הידודי בתחומים בהם ילדים מעורבים באופן ישיר; בתי ספר, ארגוני ילדים ומבוגרים, ארגונים המקדמים זכויות ילדים, מסגרות חברתיות, תרבותיות וממסדיות של ארגונים חברתיים ושל מוסדות ציבוריים ופרטיים בהם מקודם נושא השיתוף.

• **עד כמה? הכמות שיש להשיג.**

• **מתי? תיאור משך הזמן או התקופה שבמהלכם תושג המטרה.**

ארגון "תוכנית בינלאומית" (Plan International)

מצדו, במהלך המפגש השני של קבוצת העבודה על אודות שיתוף ילדים שכונס ואורגן ע"י ה-IIN, ואשר נערך בפנמה בדצמבר 2009, ארגון "תוכנית בינלאומית" הציג את הצעתו שלו עבור אינדיקטורים לשיתוף.

באופן כללי, הארגון קבע כי חייבים להבטיח כי "בכל החלטה שיש בכוחה להשפיע על חייהם של ילדים, יש להתחשב בקולם ובטובתם של הילדים".

בנוגע לרעיון השיתוף, הארגון הדגיש כי רעיון זה מהווה זכות לכשעצמה, וכמו כן מהווה הזדמנות, כלי או אמצעי ליהנות מזכויות אחרות. רעיון השיתוף מחזק העצמה, אזרחות ודמוקרטיה; מבטיח קיימות, הקצאה ותכנון של התפתחות ארוכת-טווח, כדרישה עבור חיזוקה הן של החברה האזרחית והן של הממשלה.

הודגש כי למרות ההתקדמות שהושגה במהלך שני העשורים האחרונים, עדיין קיים היעדר בהירות בנוגע להגדרות, ומעל הכל, קיים צורך לבנות מערכת לשם הערכה ומדידה של ההשפעה והתוצאות של מימוש השיתוף. יש לנסח את האינדיקטורים יחד עם הילדים עצמם.

נדרשים אינדיקטורים על מנת למדוד את ההיבטים הבאים:

- **יצירת אווירה שיתופית** ומכבדת עבור ילדים, באמצעות מסגרת משפטית, גישות למידע ידידותי למשתמש, פיתוח יכולות וכישורים של ביטוי עצמי על מנת שהילדים יישמעו ויילקחו בחשבון, לשם העלאת המודעות בקרב האנשים בעלי האחריות המשותפת והאמורים לערוב לזכות, לשם קיומן של הזדמנויות להשפיע ולהיות חלק מקבלת ההחלטות ולהפגין כלפיהם כבוד בהתאם לרמת הבגרות שלהם.
- **היקף** (רמת השיתוף שאותה יש להשיג: מה נעשה עד כה?); **איכות** (עמידה בתקנים, כיצד הדבר התבצע?); **והשפעת** שיתופם של הילדים בחיי היומיום ובתוכניות (שינויים שחלו בקרב ילדים, משפחות, מוסדות וארגונים; מדוע הדבר התרחש?).
- **מעורבות: נקודת המעורבות** (מוקדמת אם לאו); **רמת המעורבות, התייעצות:** ביוזמת המבוגרים, בהובלתם ובטיפולם של המבוגרים, העדר סיכוי של הילדים לשלוט בתוצאות או בהשפעה; **שיתוף פעולה:** ביוזמת המבוגרים, תוך מעורבותם של הילדים, העצמת יכולתם של הילדים להשפיע או להביא לשינוי בתהליכים או בתוצאות, התגברות ההגדרה העצמית מצידם של הילדים לאורך משך זמן מוגדר; **היוזמה והמחויבות מצידם:** זיהוי סדר היום והנושאים; מבוגרים המתפקדים כגורמי קידום ותמיכה; ילדים מובילים ושולטים בתהליך.

קביעת מערכת אינדיקטורים עבור ילדים. צ'ילה, 2009

במסמך זה נקבעו האינדיקטורים המובאים להלן לשם מדידת הזכות לשיתוף בקבוצה: הזכות לשיתוף, חופש הביטוי והמידע; על סמך סעיפים 12, 13, 14, 15 ו-17.

האינדיקטורים נבחרו לפי: קיומה של סוכנות להגנת זכויותיהם של הילדים; אחוז הילדים בעלי נגישות לאינטרנט ביתי, לפי הכנסת חמישון בלתי-תלויה; אחוז הילדים בעלי מחשב ביתי, לפי הכנסת חמישון בלתי-תלויה; אחוז מרכזי סטודנטים, לפי סוג מוסד ההשכלה; ממוצע השעות החודשיות המוקדשות ע"י הטלוויזיה הציבורית לתוכניות תרבות במשבצות שידור מסוג "צפיית שיא"; צריכה יומית של אמצעי תקשורת שונים ע"י הילדים; זמן שידור חודשי המוקדש לתוכניות תרבות; אחוז הילדים מתחת לגיל 13 הצופים בטלוויזיה מדי יום.

יחידת המדידה הינה הימצאותו או היעדרו של הגורם, כנקבע באמצעות סקר על בסיס אפיון סוציו-אקונומי כמקור לנתונים; האחוזים מחושבים מתוך סך הכול.

אמת המידה המשמשת במקרה דנן מדגישה במפורש נגישות למידע באמצעות תקשורת המונים, ללא התייחסות לשאר המימדים.

בקצרה:

ניסיונות קודמים לבניית אינדיקטורים לשיתוף הוקדשו בעיקר לשלב ההגדרה הרעיונית של תהליך השיתוף, תוך היסוס לפנות לקביעת אינדיקטורים אמפיריים אפשריים.

5. היבטים מתודולוגיים בניסוח מטריצת אינדיקטורים עבור הפיקוח וההערכה של הזכות לשיתוף

על מנת לנוע על הדרך המובילה לבניית מטריצת אינדיקטורים חיוני **לקבוע הגדרות מפורשות** אשר תיקבענה באופן בהיר את כל אחד מהרעיונות הכלולים לאורכו של התהליך.

הגדרות אלו לא תנסינה למצות, לכסות באופן מלא ולהתקרב למורכבות והשלמות של כל אחד מהרעיונות שאנו שוקלים כעת; יסופק סיכום שבו **ההגדרות הרעיוניות והתפעוליות שייקבעו בהדרגה ישמשו כבסיס משותף**.

הואיל והמטרה הסופית היא בניית מטריצה של אינדיקטורים, נתחיל בקביעה מהי משמעותו של המונח "אינדיקטור".

אינדיקטורים משמשים לרמז על או לכמת את הימצאותו או היעדרו של מאפיין הקשור למשתנה מוגדר, במונחים של הסתברות התרחשותו של אותו מאפיין.

במקרה שלנו, לפיכך, עלינו לבנות אינדיקטורים אשר יאפשרו לנו לרמז על או לכמת את ההימצאות או היעדרות של מימוש הזכות לשיתוף.

המשתנה שלנו הינו השיתוף. משתנה הינו מושג בעל איכויות, תכונות או מאפיינים, והשינוי בו ניתן למדידה או לצפייה.

היותו של המשתנה אתו אנו עובדים מושג מופשט, מחייב אותנו לבצע תהליך של **הידור תפעולי** (operationalization process) עבור המשתנה שיתוף, על מנת שנוכל לצפות ו/או למדוד את הימצאותו או היעדרותו.

תהליך זה עבור המשתנה המורכב והמופשט שלנו מתחיל באספקת **הגדרה רעיונית לשיתוף**, על מנת להבהיר מהם המאפיינים המגדירים אותו ועל מנת למנות את הגורמים הנחשבים על ידנו כבעלי הקדימות, או החשובים ביותר.

קווי היסוד שנקבעו בשלהי 2009 מהווים, לפיכך, מסמך חיוני שבלעדיו לא היה אפשרי להתחיל בתהליך של בניית מטריצת אינדיקטורים מוסכמת המסוגלת לפקח ולהעריך את יעילות המימוש של הזכות לשיתוף ע"י ילדים.

השלב השני בתהליך זה הוא **פירוט הרעיון ע"י פירוקו באופן אנליטי לגורמיו השונים** וקביעת הגדרה רעיונית של כל אחד מהגורמים הללו.

תוך שאנו פונים שוב לקווי היסוד המוסכמים, ננסח רשימה של גורמי משתנה השיתוף הנחשבים למשמעותיים ביותר ואשר מספקים שילוב ברור של הרכיבים השונים, שאנו סבורים כי הם חייבים להימצא בכל ההתנסויות המתוארות כמערבות שיתוף.

לפיכך, נגדיר את הרמות השונות של המשתנה: הרמה הגבוהה ביותר של כלליות ומופשטות - שיתוף - וההגדרה הרעיונית של כל אחד מהגורמים המהווים אלמנט ספציפי ורכיב של המשתנה הכללי.

עדיין יש צורך להמשיך בתהליך ההידור התפעולי על מנת למדוד או לצפות באופן אמפירי בהימצאותו או בהיעדרו של השיתוף. חייבים להשיג **הגדרה תפעולית של כל אחד מהגורמים.**

בניית רשימה של אינדיקטורים אמפיריים, **אמינים ובעלי תוקף**, שיאפשרו לנו למדוד את מה שאנו באמת רוצים למדוד, מהווה אתגר רציני בתכנון של אינדיקטורים לשיתוף מאחר ושיתוף הינו תהליך מורכב בו משתלבים יחדיו מושגים מופשטים שאותם חייבים למדוד במונחים של כמות או גודל.

תקפות, כלומר, שהמדידה שהתבצעה אכן התבצעה על המשתנה שבאמת רצינו למדוד, והיא מתייחסת להיקף המפורט של האינדיקטורים האמפיריים במסגרת הכלי שנבחר (מילוי טפסים, תיעוד תצפיות, מסדי נתונים ורשימות סטטיסטיות קיימות, ואחרים) המשקף את הבקרה הספציפית של התוכן שאותו ננסה למדוד.

על מנת להשיג זאת, התהליך חייב להיות **ממצה, בלעדי ומדויק**. כלומר, יש לקחת בחשבון את המספר הגדול ביותר האפשרי של מאפיינים עבור כל אחד מהגורמים, למרות שבעקבות כך הם עשויים להיות מקובצים-מחדש, מאחר ולא ניתן לשחזר את היפוכו של תהליך הפירוק. כמו כן חשוב כי האינדיקטורים האמפיריים של כל אחד מהגורמים לא יהוו ערך חד-חד ערכי של השני, כך שניתן יהיה לכלול בברור כל אחת מהתוצאות בתוך הגורם.

5.1 מתודולוגיה עבור השיתוף

המחברים נועצו בפקידי הקישור הטכניים לשיתוף שמונו ע"י המדינות בנוגע להגדרה התפעולית של המושג שיתוף, הגורמים שלו ורשימת האינדיקטורים שלו.

התשובות התקבלו בזמן מג'מייקה, פרו, מקסיקו, אקוודור, פרגוואי, פנמה, קולומביה וצ'ילה, עובדו ונכללו במסמך.

הדעות שהובעו ע"י ילדים דרך אתר האינטרנט www.nuestravozacolors.org עברו עיבוד אף הן.

עם כל החומר הזה, יחד עם סקר הספרות שנערך, נוסחה טיוטה ל-"הצעה לרשימת אינדיקטורים למדידת השיתוף של ילדים". טיוטה זו הוגשה ונערך עליה דיון במהלך המפגש השלישי של קבוצת העבודה על אודות שיתוף ילדים שנערך במונטבידאו ב-24 וב-25 ליוני 2010, בהשתתפות נציגים מארגנטינה, צ'ילה, קולומביה, הרפובליקה הדומיניקנית, אקוודור, ג'מייקה, פנמה, סנט לוסיה, ארה"ב ואורוגוואי.

לאחר מכן, וכחלק מההסכמים הכלליים שאליהם הגענו במהלך המפגש, נועצנו בפקידי הקישור הטכניים פעם נוספת על מנת לכלול מספר גדול יותר של הצעות שתהיינה משלימות ועקביות ביחס להסכמים שנחתמו במהלך סדנת העבודה. לפיכך, נכללו התשובות של ארגנטינה, ברזיל, צ'ילה, אקוודור, מקסיקו, פרו, ארה"ב ואורוגוואי.

להלן מתוארים:

- 5.1.1 ההסכמים הכלליים שנחתמו במהלך סדנת העבודה האזורית.
- 5.1.2 ההסכמים הרעיוניים: ההגדרה הרעיונית של מושג השיתוף; הגדרת הגורמים, העקרונות המשותפים והסביבות או ההזדמנויות התורמות לחיברות.

5.1.1 הסכמים כלליים

- חשיבות ההסכמה על רשימת אינדיקטורים.
- רשימה זו תיושם בהדרגה בכל אחת מהמדינות החברות, כתלות בזמינותו של המידע.
- המדינות מתחייבות להתחיל ולנקוט בצעדים על מנת ללקט מידע שיאפשר להן למסור דין וחשבון על אודות האינדיקטורים שנקבעו ברשימה ועיבודם.

- מדינות אשר השיגו כבר התקדמות בנוגע ליצירת הזדמנויות ויכולות לשיתופם של אזרחים מתחייבות לחלוק במידע, במתודולוגיות, בפרוטוקולים, ובכלים האחרים שלהן כך שניתן יהיה לבחון אותם, ובמקום בו הדבר מתאים, ליישם.

5.1.2 הסכמים רעיוניים

א. הגדרה תפעולית של המושג שיתוף

תהליך הינו משתף כל עוד הוא מכיר בזכותם של ילדים לקבל מידע, להביע דעות, להישמע ולהשפיע על החלטות המתקבלות בנושאים המעניינים אותם ואשר רלוונטיים אליהם, במיוחד ברמה המשפחתית, המשפטית, החינוכית, הבריאותית, הארגונית והקהילתית, וכן בכל הנוגע למדיניות ציבורית, בהתאם לעקרונות אי-האפליה, אוטונומיה מתקדמת וטובת הילד, והזכות לחיים וערבויות לשרידותם ולהתפתחותם.

ב. עקרונות משותפים

- **העיקרון של אוטונומיה מתקדמת:** ילדים זכאים לאמצעי הגנה מיוחדים ולמימוש זכויותיהם בהתאם להתפתחות המתקדמת של צורכיהם ויכולותיהם. עומדת להם הזכות להשתתף, ויש להבטיח את התנאים כך שהם יהיו מעורבים בתהליך של קבלת החלטות ככל שהם צוברים ניסיון, ידע, בגרות ואחריות.
- **העיקרון של אי-אפליה:** כל הילדים, ללא יוצא מן הכלל, וללא קשר למאפיינים הפיסיים, לגזע, למגדר, לשפה, לדת, למקום לידתם, לאזרחותם, לכישוריהם, לדעותיהם הפוליטיות, לתרבותם העירונית, לצורות הביטוי ולצורות ביטוי תרבותיות או אחרות שלהם, זכאים להנות מכל הזכויות המוקנות להם על פי דין.
- **העיקרון של טובת הילד:** מובן כי כאשר נוקטים בכל אמצעי שהוא הקשור לילדים, יש לבחור אדם שיוכל לקדם ולהגן על זכויותיהם, תוך התחשבות לא רק במצבם הנוכחי, אלא גם תוך הסתכלות לעתיד לבוא; כלומר, יש לבצע את כל הפעולות הקשורות לילדים תוך התחשבות בטובתם שלהם ולא טובתו של גורם חברתי אחר. הדבר נכון לכל אותם ההיבטים שהם בעלי עניין מיוחד לילדים, או הקשורים אליהם, בנושאים המערבים אותם ישירות בכל הנוגע לפעולותיהם ולהתנהלותם בתרחישי או בסביבות החיברות שלהם.
- **העיקרון של הזכות לחיים ולקבלת ערבויות לשרידותם ולהתפתחותם:** מצד אחד עיקרון זה מתייחס לזכות של כל הילדים לחיים, ומצד שני זכותם להתפתחות, לרבות מבחינה פיזית, קוגניטיבית, רגשית, חברתית ותרבותית (סעיף 6, CRC).

ג. הגדרה רעיונית של מימדי השיתוף

- **לקבל מידע:** זכותם של ילדים לקבל מידע הולם, הן מבחינת איכותו והן מבחינת כמותו, בנוגע לנושאים הקשורים אליהם. המבוגרים חייבים להבטיח כי כאשר מספקים לילדים מידע, יש להתחשב בעקרונות הבאים: אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד, זכותם של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.
- **להביע דעות:** זכותם של ילדים ליצור ולבטא רעיונות הנוגעים לסוגיות הקשורות אליהם או סוגיות המעניינות אותם, בין אם זה מובע באופן מילולי, בכתב, באמצעות ציורים או בעזרת סימנים - כל צורות התקשורת תקפות. על המבוגרים לקבל את הדעות הללו ללא ניסיון להשפיע עליהן או להפעיל את כוחם, תוך כיבוד העקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.
- **להישמע:** זכותם של הילדים שיכבדו את דעותיהם. מבוגרים צריכים לספק את הזמן והמרחב עבור שמיעת דעותיהם של הילדים, תוך התחשבות בציפיות ובתנאים, ולכבד את העקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד וזכותם של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.
- **להשפיע על קבלת החלטות:** הזכות להביא בחשבון את דעותיהם של הילדים כאשר מקבלים החלטות בנושאים הקשורים אליהם, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.

ד. רמות או אזורים עבור החיברות

- **המשפחה:** הקבוצה הבין-דורית הבסיסית שבתוכה מתנהל הקיום המשותף היומיומי.
- **משפטי:** המערכת שנועדה ליישם את החוק והאחראית להליכים משפטיים.
- **חינוכית:** מערכת החינוך הרשמית.
- **בראות:** מערכות שירותי הבראות.
- **מוסדית:** מוסדות מקומיים, ציבוריים ופרטיים, המספקים שירותים הניתנים לילדים.
- **מדיניות ציבורית:** אוספי החוקים, המיזמים, התוכניות וההסדרים המובילים להתנהלות מצידה של המדינה אשר שמה לה כמטרה את טובת הציבור.
- **הקהילה:** כלל מערכות הקשרים ויחסי הגומלין המתנהלים במסגרת התנהגויות מובנות ודינמיות, בתוך שטח מוגדר המאכלס ע"י ילדים.

6. ילדים מביעים את דעותיהם

כדי לשמור על עקביות בזכות לשיתוף, ה-IIN החליט לערוך סקר בנושא חשיבות המדדים שנקבעו לעיל בשני תחומים מוגדרים: חינוך ומדיניות ציבורית.

אוכלוסיית המחקר שנסקרה הורכבה מילדים ממועצות הייעוץ של אורוגוואי, פרו ואקוודור. הייתה גם היוועצות במתבגרים שלקחו חלק בפורום הכלל-אמריקאי במסגרת קונגרס הילדים הכלל-אמריקאי ה-20 במספרו שנערך בלימה, פרו, בספטמבר של השנה שעברה. ההיוועצות כללה גם מתבגרים השייכים לקבוצות מאורגנות וגם גולשי האינטרנט המנויים לאתר: www.nuestravozacolors.org.

מאחר שהמטרה לא הייתה למצוא תוצאות כוללניות, לא נעשה שימוש בשיטות מדגם. שיטת המחקר הייתה התקשרות דרך האי-מייל, ישירות לכל משתתף.

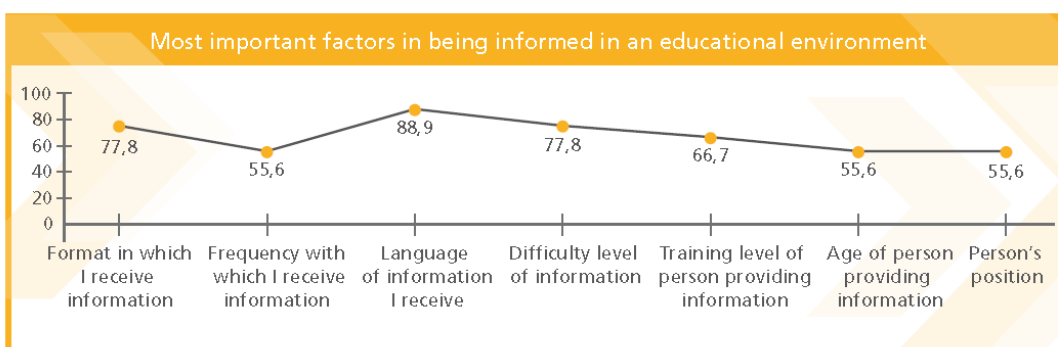
תיאור כלי המחקר

השאלון נבנה בהתבסס על ארבעת ממדי השיתוף והגדרתם במונחים אופרציונליים. השאלון כלל 19 פריטים בתחום החינוך ו-18 פריטים בתחום המדיניות הציבורית. כל פריט סווג על-פי סולם לייקרט (Likert) בהתאם לחשיבותו של האינדיקטור בכל מימד.

ניתוח התוצאות

א. תחום החינוך -

כותרת - הגורמים החשובים ביותר בקבלת מידע בסביבה החינוכית

המדדים (משמאל לימין) -

הפורמט בו אני מקבל/ת את המידע

תדירות קבלת המידע

השפה שבה מתקבל המידע

רמת הקושי של המידע

רמת ההכשרה של האדם המספק את המידע

גילו של האדם המספק את המידע

עמדתו של האדם

1. במסגרת מימד קבלת המידע, הנתונים שהתקבלו סווגו כדלקמן: בהתייחס לאלמנט החשוב ביותר, 88.9% מהנשאלים אמרו שזו השפה שבה מתקבל המידע, 77.8% מקהילת המחקר טענו שזה הפורמט שבו מתקבל המידע, ו-77% טענו שזו רמת הקושי. אחוז נמוך יותר (55.6%) בחר בתדירות קבלת המידע.

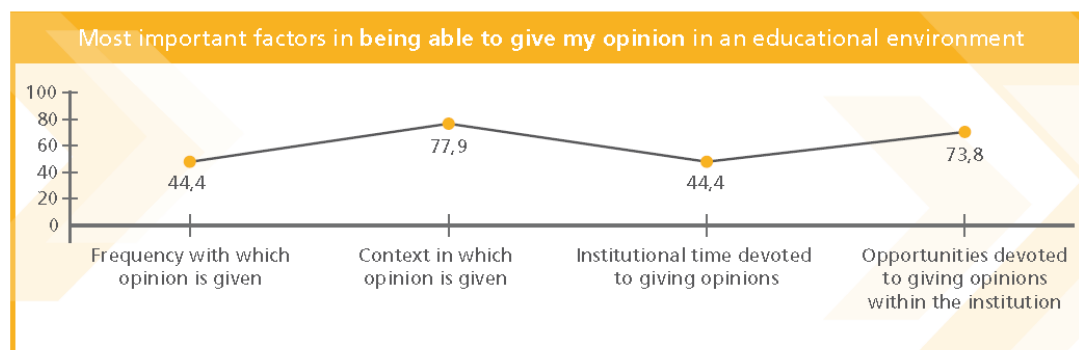
רמת הכשרתו של האדם המספק את המידע נתפסה כחשובה יחסית, ודורגה במקום השלישי: 66.7%. ברמות הנמוכות יותר דורגו המשתנים הקשורים בגילו ובעמדתו של האדם המספק את המידע: 55.6% לכל אחד משני מדדים אלו.

נתונים אלו מצביעים על כך שהמידע חייב להתחשב בגילו של הילד וברמת התפתחותו, כמו גם באלמנטים הקשורים בסביבה, אם המטרה היא אכן ליידע את הילדים לגבי נושאים הנוגעים להם. עלינו לציין שהתאמת המידע אין פירושה הפיכת המידע לילדותי, אלא רק התאמתו ליכולות קהל היעד - במקרה זה, ילדים.

2. במסגרת מימד הבעת הדעות, האלמנטים החשובים הם ההקשר שבו מובעות הדעות (77.9% מהנשאלים), ביחד עם ההזדמנויות שממסד מסוים מעניק להבעת דעות (73.8% מהנשאלים).

תדירות הבעת הדעות: 44.4% מהנשאלים, והזמן הממסדי המיועד להבעת דעות דורג ברמה גבוהה של חשיבות: 44.4%.

כותרת - המדדים החשובים ביותר ביכולת להביע דעה בסביבה החינוכית

המדדים (משמאל לימין) -

תדירות הבעת הדעה

ההקשר שבתוכו מובעת הדעה

הזמן הממסדי המיועד להבעת דעות

ההזדמנויות שמעניק הממסד להבעת דעות

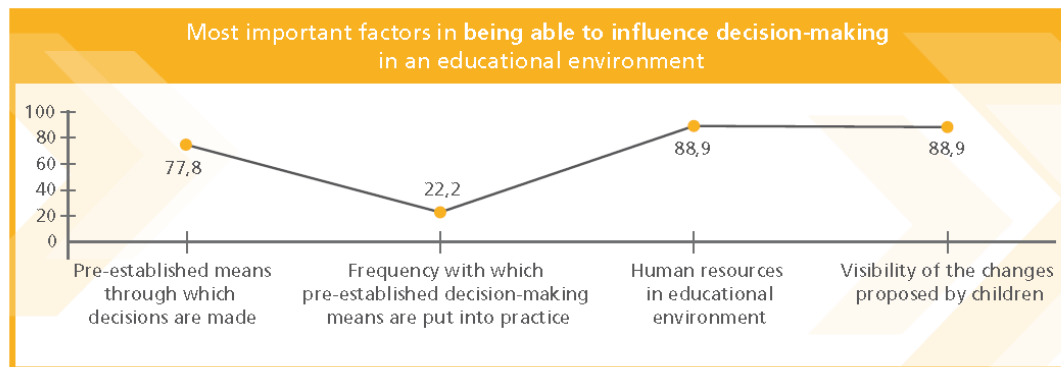
3. במסגרת מימד ההקשבה: 100% מהמשתתפים הצהירו שאי-אפליה היא מדד חשוב, בעוד ש-66.7% טענו שההקשר הוא חשוב מאוד.

4. במסגרת מימד ההחלטות המשפיעות: ילדים מאמינים שקיום אמצעים קבועים מראש לקבלת החלטות הוא משתנה חשוב מאוד (77.8%), בעוד שתדירות השימוש באמצעים אלה לא הייתה משמעותית: רק 22.2% מאוכלוסיית המחקר טענו שזה משתנה משמעותי מבחינת השיתוף בקבלת החלטות.

אם זאת, ניכר שהמשאבים האנושיים הנוכחים בסביבה החינוכית נתפסים כמשתנה חשוב מאוד: 88.9% מהנשאלים.

על-פי תפיסת הילדים, חשוב שההצעות שהם מציעים לתכנון החינוכי תקבלנה ביטוי כלשהו: בתוכניות, בהנחיות או במיזמים.

כותרת - המדדים החשובים ביותר ביכולת להשפיע על קבלת החלטות בסביבה החינוכית

המדדים (משמאל לימין) -
אמצעים שנקבעו מראש, שבעזרתם מקבלים החלטות
תדירות השימוש באמצעים אלה כנקבע מראש
המשאבים האנושיים בסביבה החינוכית
בולטות השינויים שהוצעו על-ידי הילדים

בקיצור, בכל אחד מהמימדים, ציינו הילדים כמה מהמשתנים שנתפסים בעיניהם כחשובים מאוד ליישום הזכות לשיתוף. המשתנים בכל תחום מתוארים כדלקמן:

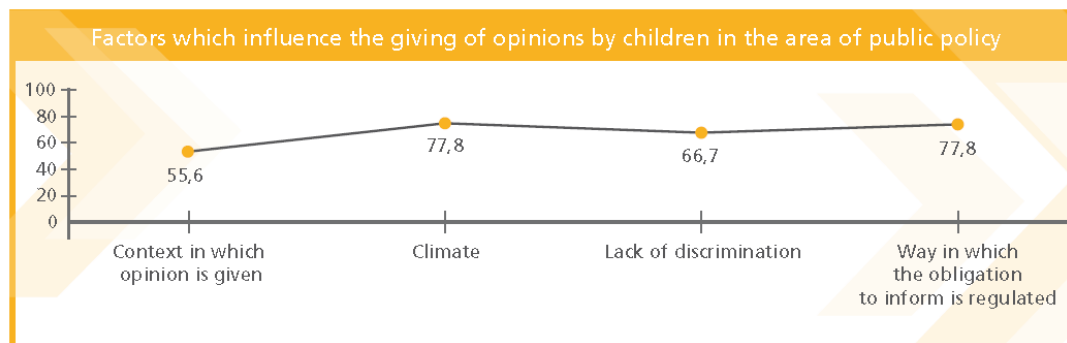
מימד	משתנים שנבחרו על-ידי הילדים כחשובים בכל תחום
קבלת מידע	רמת הקושי, השפה והפורמט בהם מתקבל המידע, והתמיכה המתקבלת.
הבעת דעה	ההקשר שבו מובעות הדעות.
קבלת הקשבה	היעדר אפליה
היכולת להשפיע על החלטות	בולטות השינויים שהוצעו על-ידי הילדים,

והמשאב האנושי המשתתף בקבלת ההחלטות.	
-------------------------------------	--

ב. תחום המדיניות הציבורית

1. במסגרת מימד קבלת המידע, הנתונים שהתקבלו סווגו כדלקמן:
55.6% ציינו שהאמצעי דרכו מתקבל המידע הוא חשוב; 88.9% חשבו שהשפה בה מתקבל המידע חייבת להיות קלה להבנה; 88.9% טענו שאי-אפליה הוא משתנה חשוב ביותר בקבלת מידע; ו- 55.6% חשבו שקבלת מידע בתחום המדיניות הציבורית תלויה באופן הפיקוח על המחויבות להספקת המידע.
2. במסגרת מימד הבעת הדעה האישית, הילדים החשיבו את ההקשר שבתוכו מבוטאת הדעה כמשתנה חשוב מאוד, כמו גם האווירה, היעדר האפליה, והאופן שבו המדינה מפקחת על המחויבות לספק מידע לאנשים שהמדיניות הציבורית משפיעה עליהם.

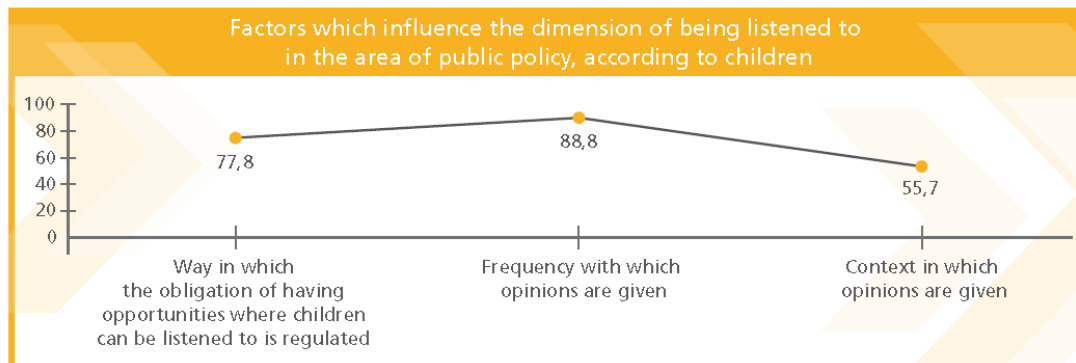
כותרת - הגורמים המשפיעים על הבעת דעה של ילדים בתחום המדיניות הציבורית

המדדים (משמאל לימין) -
ההקשר שבתוכו מובעת הדעה
האווירה
היעדר אפליה
אופן הפיקוח על המחויבות להספקת מידע

3. במימד ההקשבה לילדים, ילדים הדגישו שהמשתנים המשמעותיים היו: אופן הפיקוח על המחויבות להעניק לילדים הזדמנות להשמיע את דעותיהם ולזכות להקשבה, תדירות הבעת הדעות, וההקשר שבתוכו הדעות מובעות.

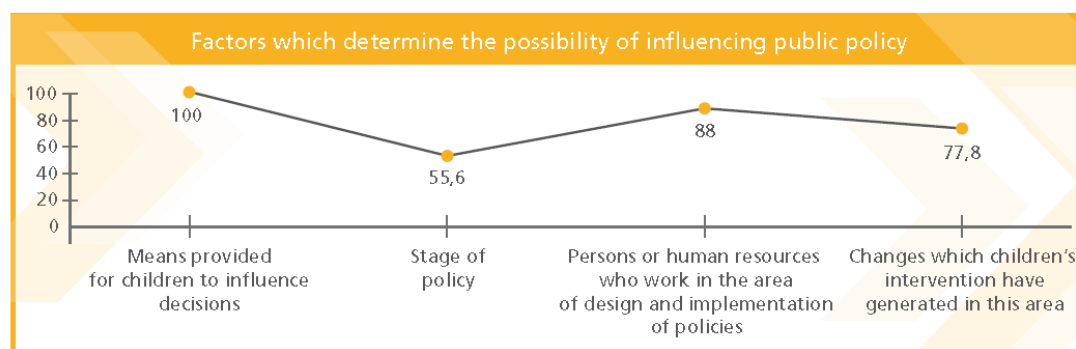
כותרת - הגורמים המשפיעים על ממדי ההקשבה לילדים בתחום המדיניות
הציבורית, על-פי הילדים

המדדים (משמאל לימין) -
אופן הפיקוח על המחויבות להעניק לילדים הזדמנות להשמיע את דעותיהם ולזכות להקשבה,
תדירות הבעת הדעות
ההקשר שתוכן הדעות מובעות

4. כשילדים נשאלו איזה מהמשתנים נחשבים בעיניהם כמשמעותיים ביותר בהשפעה על קבלת החלטות בתחום המדיניות הציבורית, הם הצביעו על כך שהגורמים החשובים ביותר הם: אמצעי ההערכה על רמת ההשפעה שתהיה לילדים על ההחלטה; האדם או משאבי האנוש העובדים בתחום תכנון ויישום המדיניות; השינויים שנוצרו כתוצאה מהתערבות הילדים בתחום זה; ולבסוף - השלב שבו נמצאת המדיניות.

כותרת - הגורמים המשפיעים על ממדי ההקשבה לילדים בתחום המדיניות
הציבורית, על-פי הילדים

המדדים (משמאל לימין) -
האמצעים הניתנים לילדים להשפיע על החלטות
השלב בו נמצאת המדיניות
האדם או משאבי האנוש העובדים בתחום תכנון ויישום המדיניות
השינויים שנוצרו כתוצאה מהתערבות הילדים בתחום זה.

המשתנים בכל תחום מתוארים כדלקמן:

מימד	משתנים שנבחרו על-ידי הילדים כחשובים בכל תחום.
קבלת מידע	הכלים שבעזרתם מתקבל המידע, השפה בה מועבר המידע, היעדר אפליה, ואופן הפיקוח על המחויבות לספק מידע.
הבעת דעה	ההקשר שבתוכו מובעת הדעה, האווירה, היעדר אפליה, ואופן הפיקוח על המחויבות לספק מידע.
קבלת הקשבה	באיזה תדירות מובעות דעות ובאיזה הקשר.
היכולת להשפיע על החלטות	אמצעים שנקבעו מראש להשפעה על קבלת ההחלטות, השלב שבו נמצאת המדיניות, האדם הוא משאבי האנוש, השינויים בתחום שנוצרו כתוצאה מהתערבות הילדים.

7. רשימת ההצעות לאינדיקטורים

7.1 סוג האינדיקטור

i. **מבני:** המידע נאסף בהתאם להתקיימותה של הזכות לשיתוף במסגרת החקיקה הלאומית והמקומית כמדד להתחייבותן של המדינות החתומות על ההסכם בכל הנוגע לקידום ולהגנה על המימוש היעיל של הזכות לשיתוף.

בתוך החקיקה נעשה חיפוש של האלמנטים שמטרתם ליצור וליישם הזדמנויות שיתוף ילדים כך שיוכלו לקבל מידע, לבטא את דעותיהם, להישמע, ליטול חלק בקבלת החלטות, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד, והזכות לחיים ולהתפתחות, בכל אותם הנושאים הנוגעים אליהם ישירות או בעקיפין, ובכל המערכות שתוארו מעלה.

המדידה תתבצע תוך שיקולים של: קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ותקנות בחוקת המדינה, וכן בחקיקה לאומית או מקומית, המתייחסים לזכות השיתוף.

קיומם של מדיניות ציבורית, הסדרים ותוכניות המאפשרים הפעלתו של גוף אסדרתי. תחום זה כולל אמצעים להתייעצות, נשיאה באחריות, הערכה ופיקוח על הכשרת מבוגרים כמקדמי שיתוף, על הקצאת תקציבים הולמים ומסעות הסברה להטמעת הנושא.

ii. **תהליכים:** אלו מבקשים למדוד את שלמותם והמשכיותם, את תחולתם, את כיסויים ואת צורת התוכן של אסטרטגיות, הסדרים, תוכניות, פעילויות ומשוב שמטרתם קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות לחיים ולהתפתחות, בכל אותם הנושאים הקשורים לילדים באופן ישיר או עקיף, ובכל הרמות שנזכרו מעלה.

iii. **השפעה:** אלו מבקשים למדוד האם זכות השיתוף של ילדים אכן נלקחה בחשבון באופן יעיל והאם התרחשו שינויים ותמורות ביחס לילדים ולמבוגרים, בכל אחד מהשלבים השונים, כתוצאה מהשיתוף, נוכח הכוונתם לאור העקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות לחיים ולהתפתחות, בכל אותם הנושאים הקשורים לילדים באופן ישיר או עקיף.

7.2 מטריצת אינדיקטורים

תוך התייחסות לרקע ולניסיון הקודם שנאסף ולהיבטים המתודולוגיים שתוארו מעלה, מוגשות ההצעות דלהלן לשם בניית רשימה של אינדיקטורים ומערכת לפיקוח על שיתוף ילדים באזור.

ההצעה עבור **מטריצת האינדיקטורים** המתוארת מטה מורכבת **משלושה עשר אינדיקטורים**: שישה מהם אינדיקטורים מבניים, ארבעה מהם אינדיקטורים לתהליך ושלושה מהם אינדיקטורים להשפעה.

עלון המידע הטכני עבור כל אחד מהאינדיקטורים מפרט את **שם האינדיקטור, סיווגו, ואת ההגדרה** המתווה את גבולות ההיבט הנמדד.

בנוסף, הוא מפרט את **ההיקף** שהאינדיקטור אמור לכסות; את **קבוצות הגיל** בהתאם לעקרון של אוטונומיה מתקדמת המבקשת להפלות ואת השפעתו לפי **המגדר**. כמו כן מפורטים **כלי החישוב, מקור המידע והסביבות** שאליהם מתייחס האינדיקטור.

הטבלה הבאה מציגה סיכום של האינדיקטורים בהתאם לסיווגם.

מבני	תהליך	השפעה
I מסגרת אסדרתית	VII תדירות	XI שיפורים
II הכשרה	VIII תקשורת	XII שינויים
III משאבי אנוש	IX סיגול לאור עקרונות האוטונומיה ואי-האפליה המתקדמת	XIII תמורות
IV תקציב	X אווירה וסביבה	
V אסטרטגיות לשיתוף		
VI כמות		

עלון מידע טכני עבור כל אחד מהאינדיקטורים:

עלון מידע טכני I
אינדיקטור מבני
שם: הימצאותה של מסגרת מערכת חוקית
לגביי הזכות לשיתוף ילדים

סיווג: מסגרת חוקית ו/או נוהלים

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את קיומם של חוקים, פסקי דין, הוראות ו/או תקנות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות. כמו כן הוא מציג את קיומם של כלים להטלת אחריות.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** לא ישים
- **שיטת חישוב:** דיכוטומי נומינלי: כן או לא
- **מקור:** אחריות ממסדית
- **סביבה:** משפחה, מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.

- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות במסגרת המערכת המשפטית**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות במסגרת המערכת המשפטית**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות במסגרת מערכת החינוך**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים הקשורים לילדים**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות בתחום הבריאות, בכל הנוגע לנושאים הקשורים לילדים**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות ברמת הקהילה, בכל הנוגע לנושאים הקשורים לילדים**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, הוראות ו/או תקנות וכלים לנשיאה באחריות שבהם מוזכר מפורשות המונח שיתוף או שבהם יש התייחסות ספציפית לקבלת**

מידע, הבעת דעות, הזכות להישמע ו/או להשפיע על החלטות במסגרת
מדיניות ציבורית הקשורה לילדים.

עלון מידע טכני II

אינדיקטור מבני

שם: הכשרה בתחום של שיתוף ילדים

סיווג: הכשרה

- הגדרה: אינדיקטור זה מציג את קיומן של הצעות להכשרה בתחום הגישה לזכויות ושיתוף ילדים, עבור פקידים, הורים ומתבגרים.
- תחולה: רמה לאומית ומקומית
- קבוצת גיל: לא ישים
- מגדר: לא ישים
- שיטת חישוב: דיכטומי נומינלי: כן או לא
- מקור: אחריות ממסדית
- סביבה: מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.

- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים ברמת ההשכלה הגבוהה
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים ברמת בוגרי אוניברסיטה
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים עבור פקידים, הורים וילדים במסגרת מערכת המשפט
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים עבור פקידים, הורים וילדים במסגרת מערכת החינוך
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים עבור פקידים, הורים וילדים במסגרת מערכת הבריאות
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים עבור פקידים, הורים, מתנדבים וילדים במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים המעורבים בסוגיות ילדים
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים עבור פקידים, הורים, מתנדבים וילדים במסגרת הקהילה
- קיומן של הצעות עבור הכשרה בתחום של גישה לזכויות ושיתוף ילדים עבור פקידים, הורים וילדים בכל הנוגע לניסוח, תכנון, יישום והערכת מדיניות ציבורית

עלון מידע טכני III

אינדיקטור מבני

שם: זמינותם של משאבי אנוש שנועדו לקדם

שיתוף ילדים

סיווג: משאבי אנוש

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את משאבי האנוש, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** לא ישים
- **מגדר:** זכר ונקבה
- **שיטת חישוב:** דיכוטומי נומינלי: כן או לא
- **מקור:** אחריות ממסדית
- **סביבה:** מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.

- **מספר** הגברים והנשים, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה במסגרת **המערכת המשפטית**
- **מספר** הגברים והנשים, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה במסגרת **מערכת החינוך**

- **מספר** הגברים והנשים, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה במסגרת **מערכת הבריאות**
- **מספר** הגברים והנשים, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה **במוסדות** מקומיים ציבוריים ופרטיים העוסקים בילדים
- **מספר** הגברים והנשים, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה **בקהילה**
- **מספר** הגברים והנשים, מבוגרים ומתבגרים, בעלי ניסיון ו/או שהוסמכו לאחר הכשרה, או העוברים הכשרה, בתחום של קידום הזכות לשיתוף ילדים והפיכתה ליעילה במסגרת **מדיניות ציבורית**

עלון מידע טכני IV

אינדיקטור מבני

שם: התקציב המוקצה למימוש הזכות לשיתוף ילדים

סיווג: תקציב

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את המשאבים הפיננסיים של המדינה, או משאבים שהגיעו ממקורות אחרים, המוקדשים לשיתופם של ילדים בכל רמה ורמה.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** לא ישים
- **מגדר:** לא ישים

- **שיטת חישוב:** סכום המשאבים הפיננסיים המוקדשים לקידום שיתופם של ילדים בכל אחת מהרמות.
- **מקור:** אחריות ארגונית.
- **סביבה:** מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.

- **כמות המשאבים הפיננסיים המוקצים בתוך מערכת המשפט לשם קידום שיתוף ילדים**
- **כמות המשאבים הפיננסיים המוקצים בתוך מערכת החינוך לשם קידום שיתוף ילדים**
- **כמות המשאבים הפיננסיים המוקצים בתוך מערכת הבריאות לשם קידום שיתוף ילדים**
- **כמות המשאבים הפיננסיים המוקצים בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים לשם קידום שיתוף ילדים**
- **כמות המשאבים הפיננסיים המוקצים בתוך הקהילה לשם קידום שיתוף ילדים**
- **כמות המשאבים הפיננסיים המוקצים במסגרת מדיניות ציבורית לשם קידום שיתוף ילדים**

עלון מידע טכני

אינדיקטור מבני

שם: אסטרטגיות באמצעותן מיושמת הזכות לשיתוף ילדים

סיווג: אסטרטגיות שיתוף

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את קיומן של אסטרטגיות שונות שמטרתן המפורשת הינה יישום זכותם של ילדים לשיתוף, על מנת שהם יוכלו לקבל מידע, להביע את דעותיהם, להישמע ולהשפיע על החלטות המתקבלות בנושאים המעניינים אותם והעוסקים בהם.
 - **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
 - **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
 - **מגדר:** לא ישים
 - **שיטת חישוב:** נומינלי: כן או לא
 - **מקור:** אחריות ארגונית.
 - **סביבה:** מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.
-
- **קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף** (ראיונות, קהלי מאזינים, קבוצות עבודה וכיו"ב) במסגרת **מערכת המשפט** שנועדו לממש את זכותם של ילדים לשיתוף
 - **קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף** (מרכזי סטודנטים, תוכניות, וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) במסגרת **מערכת החינוך** שנועדו לממש את זכותם של ילדים לשיתוף
 - **קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף** (קבוצות עבודה, תגובות ממשתמשים, תיבות הצעות, משובי שביעות רצון וכיו"ב) במסגרת **מערכת הבריאות** שנועדו לממש את זכותם של ילדים לשיתוף
 - **קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף** (וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) בתוך **מוסדות מקומיים** ציבוריים ופרטיים שנועדו לממש את זכותם של ילדים לשיתוף
 - **קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף** (וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) בתכנון, ביישום ובהערכה של **מדיניות ציבורית** העוסקת בילדים

עלון מידע טכני VI

אינדיקטור מבני

שם: מספר הילדים הנוטלים חלק

באסטרטגיות שיתוף

סיווג: כמות

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את מספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף ביחס למספר הילדים הכולל.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** זכר ונקבה
- **שיטת חישוב:** אחוז הילדים הנוטלים חלק בשיתוף ביחס למספר הילדים הכולל בכל רמה ורמה.
- **מקור:** אחריות ארגונית.
- **סביבה:** מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.

- **מספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות שיתוף במסגרת מערכת המשפט**
- **מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף באמצעות אסטרטגיות שפותחו במוסדות השייכים למערכת החינוך**
- **מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף באמצעות אסטרטגיות שפותחו במסגרת מערכת הבריאות**

- **מספר** הילדים המממשים את הזכות לשיתוף באמצעות אסטרטגיות שיתוף שונות שפותחו ב**מוסדות מקומיים** ציבוריים ופרטיים
- **מספר** הילדים המממשים את הזכות לשיתוף באמצעות אסטרטגיות שיתוף שונות שפותחו במסגרת **הקהילה**
- **מספר** הילדים המממשים את הזכות לשיתוף באמצעות אסטרטגיות שיתוף שיושמו בתכנון, ביישום ובהערכה של **מדיניות ציבורית**

עלון מידע טכני VII

שם: התדירות שבה הופכות הזדמנויות לשיתופם של ילדים לזמינות סיווג: תדירות

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מודד את התדירות - שבועית, חודשית או שנתית - של אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הילדים מקבלים מידע, מביעים את דעותיהם, נשמעים ומשפיעים על החלטות, המיושמות הלכה למעשה.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** לא ישים

- **שיטת חישוב:** נומינלי: שבועי, חודשי או שנתי.
- **מקור:** אחריות ארגונית.
- **סביבה:** משפחה, מערכת החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות הקהילה ומדיניות ציבורית.

- **התדירות** (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתוך **מערכת החינוך**
- **התדירות** (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתוך **מערכת הבריאות**
- **התדירות** (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתוך **מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים**
- **התדירות** (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתוך **הקהילה**
- **התדירות** (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתכנון, ביישום או בהערכה של **מדיניות ציבורית**

עלון מידע טכני VIII

אינדיקטור לתהליך

שם: אמצעי התקשורת דרכם מקבלים הילדים

מידע

סיווג: תקשורת

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מודד את קיומם של אמצעי תקשורת (כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית) דרכם מקבלים הילדים מידע.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** לא ישים
- **שיטת חישוב:** נומינלי: כן או לא
- **מקור:** אחריות ארגונית.
- **סביבה:** מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות, הקהילה ומדיניות ציבורית.

- **קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית** דרכם מקבלים הילדים מידע **במערכת המשפט**
- **קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית** דרכם מקבלים הילדים מידע **במערכת החינוך**
- **קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית** דרכם מקבלים הילדים מידע **במערכת הבריאות**
- **קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית** דרכם מקבלים הילדים מידע **במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים העוסקים בילדים**
- **קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית** דרכם מקבלים הילדים מידע **בקהילה** בנוגע לנושאים העוסקים בילדים
- **קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית** דרכם מקבלים הילדים מידע **בתחום של מדיניות ציבורית** בנוגע לנושאים העוסקים בילדים

עלון מידע טכני IX

אינדיקטור לתהליך

שם: סיגול מידע בהתאם לעקרונות של

אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את הסיגול, או היעדר הסיגול, של חומר המשמש לידע את הילדים, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה
 - **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
 - **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
 - **מגדר:** לא ישים
 - **שיטת חישוב:** נומינלי: הולם ביותר, הולם במקצת, לא הולם כלל
 - **מקור:** אחריות ממסדית והתייעצות עם ילדים
 - **סביבה:** משפחה, מערכת המשפט, החינוך, מוסדות, הקהילה, מערכת הבריאות ומדיניות ציבורית.
-
- **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת המשפחתית, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**
 - **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת המשפט, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**
 - **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת החינוך, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**
 - **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת הבריאות, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**
 - **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**

- **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים מידע בקהילה בנוגע לנושאים העוסקים בילדים, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**
- **סיגול התכנון, השפה והתוכן באמצעותם מסופק לילדים מידע בנוגע למדיניות ציבורית העוסקת בילדים, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה**

עלון מידע טכניא

אינדיקטור לתהליך

שם: האווירה והסביבות בהן מתקיים שיתוף הילדים

סיווג: אווירה וסביבות

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את קיומן של אווירה וסביבות חדורות כבוד, כך שילדים יוכלו להביע דעות, להישמע ו/או להשפיע על החלטות באופן חופשי ופתוח, תוך התחשבות בעקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה וטובת הילד.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** זכר ונקבה
- **שיטת חישוב:** נומינלי: מכבד ביותר, מכבד במקצת, לא מכבד כלל
- **מקור:** התייעצות עם ילדים

• **סביבה:** משפחה, מערכת המשפט, הבריאות, החינוך, מוסדות, הקהילה ומדיניות ציבורית.

- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל במסגרות המשפחה**
- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל בהליכים משפטיים**
- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל במערכת החינוך**
- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל במערכת הבריאות**
- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל ביחס להזדמנויות שיתוף במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים**
- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל ביחס להזדמנויות שיתוף בקהילה**
- **קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל ביחס להזדמנויות במסגרת מדיניות ציבורית**

עלון מידע טכני XI

אינדיקטור השפעה

שם: שיפורים כתוצאה מתהליך שיתוף הילדים

סיווג: שיפורים

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את קיומם של שיפורים באינדיקטורים מבניים שנבעו כתוצאה מתהליך שיתוף הילדים.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** לא ישום
- **שיטת חישוב:** נומינלי: כן או לא
- **מקור:** אחריות ממסדית והתייעצות עם ילדים
- **סביבה:** משפחה, מערכת המשפט, הבריאות, החינוך, מוסדות, הקהילה ומדיניות ציבורית.

- **קיומם של שיפורים במסגרת האסדרתית** כתוצאה משיתופם של ילדים **בכל מסגרת** בה הם מעורבים
- **קיומם של שיפורים** בהצעות **להכשרה בכל מסגרת** בה הם מעורבים
- **קיומם של שיפורים במספר משאבי האנוש**, מבוגרים ומתבגרים, שהוכשרו או הנמצאים בתהליך של הכשרה, **בכל מסגרת** בה הם מעורבים
- **קיומם של שיפורים בתקציב** שהוקצה לקידום שיתוף ילדים **בכל מסגרת** בה הם מעורבים
- **קיומם של שיפורים** במספר **אסטרטגיות השיתוף** שהפכו זמינות לקידום שיתוף ילדים **בכל מסגרת** בה הם מעורבים
- **קיומם של שיפורים במספר הילדים** הנוטלים חלק באסטרטגיות שיתוף **בכל מסגרת** בה הם מעורבים

עלון מידע טכני XII

אינדיקטור השפעה

שם: שינויים כתוצאה מתהליך שיתוף הילדים

סיווג: שינויים

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את קיומם של שינויים שהתרחשו באינדיקטורים מבניים כתוצאה משיתוף ילדים ברמות הפרט במסגרות התואמות.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** לא ישים
- **שיטת חישוב:** נומינלי: כן או לא
- **מקור:** אחריות ממסדית והתייעצות עם ילדים
- **סביבה:** הפרט, משפחה, מערכת המשפט, הבריאות, החינוך, מוסדות, הקהילה ומדיניות ציבורית.

- **קיומם של שינויים** במספר המסגרות שבהן מיושמות אסטרטגיות לקידום שיתופם של ילדים
- **קיומם של שינויים בתדירות אסטרטגיות שיתוף הילדים** המתנהלות בתחומי החינוך, המוסד, הבריאות, הקהילה והמדיניות הציבורית
- **קיומם של שינויים בכלים באמצעותם הילדים מקבלים מידע** בתחומי המשפט, החינוך, המוסד, הבריאות, הקהילה והמדיניות הציבורית
- **קיומם של שינויים בסיגול** המידע בהתאם לעקרון של **אוטונומיה מתקדמת** בתחומי המשפחה, המשפט, החינוך, המוסד, הבריאות, הקהילה והמדיניות הציבורית
- **קיומם של שינויים בסיגול** המידע בהתאם לעקרון של **אי-אפליה** בתחומי המשפחה, המשפט, החינוך, המוסד, הבריאות, הקהילה והמדיניות הציבורית
- **קיומם של שינויים באווירה ובסביבות שבהן מתממש** שיתופם של הילדים בתחומי המשפחה, המשפט, החינוך, המוסד, הבריאות, הקהילה והמדיניות הציבורית

עלון מידע טכניXIII

אינדיקטור השפעה

שם: תמורות כתוצאה מתהליך שיתוף הילדים

סיווג: תמורות

- **הגדרה:** אינדיקטור זה מציג את השפעתו של תהליך השיתוף על ילדים ובסביבות התואמות שלהם ובאופן אישי.
- **תחולה:** רמה לאומית ומקומית
- **קבוצת גיל:** 0 עד 5 / 6 עד 12 / 13 עד 17
- **מגדר:** לא ישים
- **שיטת חישוב:** נומינלי: כן או לא
- **מקור:** אחריות ממסדית והתייעצות עם ילדים
- **סביבה:** הפרט, משפחה, מערכת המשפט, הבריאות, החינוך, מוסדות, הקהילה ומדיניות ציבורית.

- **קיומן של תמורות ברמה האישית** בגישה ובקשר כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- **קיומן של תמורות** בדינמיקות היחסים **במסגרות המשפחה** כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- **קיומן של תמורות** בתוך **מערכת המשפט** כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- **קיומן של תמורות** בתוך **מערכת החינוך** כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים

- **קיומן של תמורות** בתוך **מערכת הבריאות** כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- **קיומן של תמורות** בתוך **מוסדות מקומיים** ציבוריים ופרטיים כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- **קיומן של תמורות** בתוך **הקהילה** כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- **קיומן של תמורות** במסגרת **מדיניות ציבורית** כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים

7.3 תרומות לפיקוח על אינדיקטורים עבור זכותם של ילדים לשיתוף

"מידע מהווה מרכיב עיקרי בהבטחת מימושן של זכויות כל הילדים. עם מבני ממשל מקצועיים ומוצקים יותר, עם ארגוני חברה אזרחית מחוזקים יותר ועם מידע איכותי וכמותי טוב יותר, יהיה אפשר להנפיק דו"חות המשקפים את המצב באזור באופן אמין יותר, ולפיכך, יאפשרו לוועדה להשיג מבט מעמיק וחובק-כל יותר במונחים של זכויות"¹¹.

תוך מילוי ההסכמים הכלליים שנחתמו בסדנת העבודה האזורית ביוני שעבר, הוגשה ונבחנה הצעה של רשימת אינדיקטורים כפי שהיה עבור התהליך לרישומם בכל אחת מהמדינות החברות. נקבע כי כתלות בזמינות המידע הקיים ותוך מחויבות להתחיל לאסוף ולעבד באופן הדרגתי את המידע החסר, יסופק קו מנחה על מנת להקל ביישום רשימת האינדיקטורים. קו מנחה זה מובא להלן.

ראשית, במדינה כבר זמין מידע שנאסף והתבצעה הערכה ראשונית ביחס לאינדיקטורים שיוכלו להתפרסם. פעולה זו תשמש לקביעת המידע הזמין ולהתוויית הכיוון בו יש להשקיע את המאמצים על מנת להשלים את האינדיקטורים המוצעים במסגרת הרשימה.

המידע הזמין כנראה ולא יהיה מספיק להשלמת רשימת האינדיקטורים ולפיכך יהיה צורך לבצע חיפוש ספציפי יותר של מידע ו/או להפיק מידע חדש.

ברור כי הקשיים הכרוכים בהשגת מידע קיימים, מצד אחד, בשל חוסר קיומם של כלים המסוגלים למדוד מסגרות שונות ואת שלמותה של זכות השיתוף, ומצד שני, בקביעת מקור המידע.

ביחס להיעדר כלים מתאימים אנו מציעים:

- להשיג כלים גמישים, מעשיים והולמים שבעזרתם ניתן יהיה לאסוף את המידע הנדרש על מנת לפקח על האינדיקטורים לשיתוף ילדים, ואשר יוכלו להיות מיושמים ברמה הלאומית, המקומית ובמקרי מבחן.
- לסייע, להשלים ולתרום לתקנון ההפקה של דו"חות מדינה.
- לגבש אפשרות לאמוד מדי שנה את ההערכה והשינויים שנוצרו בכל אחת מהמסגרות ובקרב הילדים בכל אחת מהמדינות החברות.

ביחס למקורות המידע, צריכים להיות שני מקורות מידע עבור האינדיקטורים המוסכמים.

- אחריות ארגונית
- התייעצות עם ילדים

עבור מקרים שאנו מכנים אותם אחריות ארגונית מוצע כי ייערכו ראיונות אישיים עם מנהלים בתחומי ילדים הנמצאים במערכות המשפט, החינוך, הבריאות, הממסד והמדיניות הציבורית.

¹¹ מכון הילדים הכלל-אמריקאים - גיבוש שיטתיות המידע לגבי זכויות ילדים, אוקטובר 2004.

המטרה של מתודולוגיה זו הינה כפולה:

- א. היא מאפשרת לפקידי הקישור הטכניים לשיתוף להכיר את המצב עבור המימוש היעיל של זכות השיתוף בכל אחת מהמסגרות;
- ב. היא מספקת אפשרות להעלאת המודעות ולהעסקת אנשים אחראים במסגרות או אזורי חיברות בהם מתגוררים ומסתובבים ילדים.

במקרים של התייעצות עם ילדים, מוצע לארגן "קבוצות מיקוד" או "קבוצות דיון" שבהן תיערך התייעצות עם ילדים בנוגע לתפיסתם כיצד ממומשת זכות השיתוף בכל המסגרות: משפחה, מערכת המשפט, החינוך, הבריאות, הממסד, הקהילה והמדיניות הציבורית.

במתודולוגיה זו טמון היתרון שהיא נגישה והופכת את הייצור של מידע בעל חשיבות לאפשרי. היא רלוונטית במיוחד למטרות שנקבעו. בהפעלתה של מתודולוגיה זו חשוב לזכור את עקרונות האוטונומיה המתקדמת (ארגן קבוצות בכל שלוש רמות הגילאים) ואי-האפליה (הקבוצות צריכות לכלול הבדלים מבחינת מין, גזע, דת, נכויות, רמה סוציו-אקונומית ותרבות).

הנקודות המוצעות שיש להתחשב בהן בזמן הפעלת שיטת "קבוצת המיקוד" הינן:

- מספר הנשים והגברים, המבוגרים והמתבגרים, המוכנים לקדם ולהפוך ליעילה את זכותם של ילדים לשיתוף בכל אחת מהמסגרות
- קיומן של מגוון אסטרטגיות (וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) בכל אחת מהמסגרות שנועדו לממש את זכות השיתוף של ילדים
- מספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף בכל אחת מהמסגרות
- התדירות הצפויה (שבועית, חודשית או שנתית) של אסטרטגיות השיתוף באמצעותן תמומש הזכות לשיתוף ילדים בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית דרכם ממומשת הזכות לקבל מידע הנוגע לזכויותיהם בכל אחת מהמסגרות
- סיגול התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת ואי-אפליה, באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת המשפחתית
- קיומן של אווירה או סביבות מכבדות ביותר; מכבדות במקצת; לא מכבדות כלל במסגרות המשפחה
- קיומם של שיפורים במסגרת האסדרתית כתוצאה משיתופם של ילדים בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שיפורים במספר משאבי האנוש, מבוגרים ומתבגרים, בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שיפורים בתקציב שהוקצה לקידום שיתוף ילדים בכל אחת מהמסגרות

- קיומם של שיפורים באסטרטגיות השיתוף שהפכו זמינות לקידום שיתוף ילדים בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שיפורים במספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף הזמינות להם בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שינויים בתדירות של אסטרטגיות שיתוף הילדים בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שיפורים בהזדמנויות ההכשרה וההשכלה בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שינויים בכלים באמצעותם הילדים מקבלים מידע בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שינויים בסיגול המידע בהתאם לעקרונות האוטונומיה המתקדמת ואי-האפליה, בכל אחת מהמסגרות
- קיומם של שינויים באווירה ובסביבות בהן מתרחש שיתוף הילדים, בכל אחת מהמסגרות
- קיומן של תמורות ברמה האישית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במסגרת המשפחה כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במערכת המשפט כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במערכת החינוך כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במערכת הבריאות כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במוסדות מקומיים, ציבוריים ופרטיים כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות בקהילה כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במדיניות ציבורית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים

ראיונות עם בעלי תפקידים במוסדות

מבחינה זו, מוצע לקבץ את 13 האינדיקטורים בהתאם למסגרת (המשפט, החינוך, הבריאות, הממסד והמדיניות הציבורית) שבה הם נמדדים ולקיים ראיונות עם בעלי תפקידים במוסדות הקשורים למסגרות המתאימות, תוך התחשבות בנקודות הבאות:

המסגרת המשפטית: תהליכים משפטיים העוסקים בילדים

מומלץ לערוך ראיונות עם האנשים שאחראים מבחינה ממסדית על מערכת המשפט, בכל אחת מהמדינות, בנוגע לילדים במשפחה ובמצבים פליליים, בהתאם לקווים המנחים הבאים:

- קיומם של חוקים, פסקי-דין, כללים ו/או תקנות ואמצעים לנטילת אחראיות למתן דין וחשבון, הכוללים אזכור מפורש לזכות לשיתוף או מתייחסים בפרט לקבלת מידע, הבעת דעות, הקשבה

- לילדים, ו/או האפשרות שילדים ישפיעו על קבלת החלטות בכל אחת מקבוצות הגיל
- תוך התחשבות בעקרון אי-האפליה, במסגרת מערכת המשפט
- קיומן של הזדמנויות הכשרה בנוגע לשיתוף ילדים במערכת המשפט
- מספר הנשים והגברים, המבוגרים והמתבגרים בעלי ניסיון ו/או הסמכה, או כאלה הנמצאים
- בתהליך הכשרה, שיקדמו את זכותם של ילדים לשיתוף יעיל במערכת המשפט
- כמות המשאבים הכלכליים המוקצים בתוך מערכת המשפט לקידום שיתופם של ילדים
- מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף בתוך מערכת המשפט
- קיומן של אמצעי תקשורת מילולית, אורקולית או וידטואלית, שבעזרתם ניתן יהיה ליישם את
- זכותם של ילדים לקבל מידע בתוך מערכת המשפט
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אוטונומיה מתקדמת, באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת המשפט
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אי-אפליה, באמצעותם מסופק לילדים מידע במערכת המשפט
- קיומן של אווירה או סביבה מאוזנת ומכובדת במידה רבה, בינונית או כלל לא קיימת, בתהליכים
- משפטיים
- קיומן של שיפורים במסגרת האסדרתית כתוצאה משיתופם של ילדים בכל הרמות
- קיומן של שיפורים בהזדמנויות ההכשרה וההשכלה
- קיומן של שיפורים במספר משאבי האנוש, מבוגרים ומתבגרים, שהוכשרו או הנמצאים בתהליך
- של הכשרה
- קיומן של שיפורים בתקציב שהוקצה לקידום שיתוף ילדים
- קיומן של שיפורים בזמינות אסטרטגיות השיתוף המוקדשות לקידום שיתופם של ילדים
- קיומן של שיפורים במספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף
- קיומן של שינויים באמצעים בעזרתם מקבלים הילדים מידע
- קיומן של שינויים בסיגול המידע שמקבלים הילדים, בהתאם לעיקרון האוטונומיה המתקדמת
- קיומן של שינויים בסיגול המידע שמקבלים הילדים, בהתאם לעיקרון אי-האפליה
- קיומן של שינויים באווירה ובסביבות שבהן מתרחש שיתוף הילדים
- קיומן של תמורות ברמה האישית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות במערכת המשפט כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים

מערכת החינוך: מערכת החינוך הרשמית הציבורית או הפרטית

מומלץ לערוך ראיונות עם האנשים שאחראים מבחינה ממסדית על מערכת החינוך ברמת טרום-בי"ס או חינוך מוקדם, ראשוני או שניוני, בכל אחת מהמדינות, וכן עם בעלי תפקידים האחראים לגוף המאגד מרכזי חינוך רשמיים פרטיים.

במקרים של הכשרה ברמת השכלה גבוהה (בוגרי מוסד אקדמי) והשכלה מעל תואר ראשון, יש לפנות למידע שניוני.

- קיומם של חוקים, פסקי-דין, כללים ו/או תקנות ואמצעים לנטילת אחריות למתן דין וחשבון, הכוללים אזכור מפורש לזכות לשיתוף או מתייחסים בפרט לקבלת מידע, הבעת דעות, הקשבה לילדים, ו/או האפשרות שילדים ישפיעו על קבלת החלטות בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומן של הזדמנויות הכשרה בנוגע לשיתוף ילדים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- מספר הנשים והגברים, המבוגרים והמתבגרים בעלי ניסיון ו/או הסמכה, או כאלה הנמצאים בתהליך הכשרה, הזמינים לקידום זכותם של ילדים לשיתוף והפיכתה ליעילה בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- כמות המשאבים הכלכליים המוקצים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף (מרכזי סטודנטים, וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית לשם מימוש שיתופם של ילדים במסגרת קבוצות הגיל המתאימות
- מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף בעזרת מרכזי סטודנטים במערכת החינוך הציבורית והפרטית, בהתאם לקבוצת הגיל והמגדר
- התדירות (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית דרכם ממומשת הזכות לקבל מידע בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אוטונומיה מתקדמת, באמצעותם מסופק לילדים מידע בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אי-אפליה, באמצעותם מסופק לילדים מידע בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית

- קיומן של אווירה או סביבה מאוזנת ומכובדת במידה רבה, בינונית או כלל לא קיימת, בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שיפורים במסגרת האסדרתית על בסיס שיתוף ילדים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שיפורים בהזדמנויות להכשרה וההשכלה בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שיפורים במספר משאבי האנוש, מבוגרים ומתבגרים, שהוכשרו או הנמצאים בתהליך של הכשרה, בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שיפורים בתקציבים שהוקצו לקידום שיתוף ילדים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שיפורים באסטרטגיות השיתוף הזמינות לקידום שיתוף ילדים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שיפורים במספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף הזמינות בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שינויים בתדירות אסטרטגיות השיתוף בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שינויים באמצעים בעזרתם הילדים מקבלים מידע בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שינויים בסיגול מידע בהתאם לעיקרון של אוטונומיה מתקדמת בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שינויים בסיגול מידע בהתאם לעיקרון של אי-אפליה בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומם של שינויים באווירה ובסביבות בהן מתרחש שיתוף הילדים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומן של תמורות ברמה האישית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומן של תמורות בתוך מערכת החינוך הציבורית והפרטית ברמות חינוך של טרום-בי"ס, רמה ראשונית ושניונית
- קיומן של הזדמנויות להכשרה בתחום שיתוף ילדים ברמת תואר ראשון
- קיומן של הזדמנויות להכשרה בתחום שיתוף ילדים ברמה שמעל התואר ראשון

סביבת הבריאות: מערכות שירותי הבריאות

מומלץ לערוך ראיונות עם האנשים שאחראים מבחינה ממסדית על מערכת הבריאות הלאומית לילדים, בכל אחת מהמדינות, כמו גם עם האנשים האחראים על הגופים המאגדים את מערכות הבריאות הפרטיות.

- קיומם של חוקים, פסקי-דין, כללים ו/או תקנות ואמצעים לנטילת אחריות למתן דין וחשבון, הכוללים אזכור מפורש לזכות לשיתוף או מתייחסים בפרט לקבלת מידע, הבעת דעות, הקשבה לילדים, ו/או האפשרות שילדים ישפיעו על קבלת החלטות בתחום הבריאות בנושאים הנוגעים לילדים
- קיומן של הזדמנויות הכשרה בנוגע לשיתוף ילדים במערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות.
- מספר הנשים והגברים, המבוגרים והמתבגרים בעלי ניסיון ו/או הסמכה, או כאלה הנמצאים בתהליך הכשרה, הזמינים לקידום זכותם של ילדים לשיתוף והפיכתה ליעילה במערכות הבריאות
- כמות המשאבים הכלכליים המוקצים בתוך מערכת הבריאות לקידום שיתופם של ילדים
- קיומן של מגוון אסטרטגיות שיתוף (מרכזי סטודנטים, וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות לשם מימוש שיתופם של ילדים
- מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף בעזרת אסטרטגיות השיתוף במערכות הבריאות הפרטיות והציבוריות
- התדירות (שבועית, חודשית או שנתית) שבה אסטרטגיות שיתוף באמצעותן הזכות לשיתוף מתממשת מיושמות בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית דרכם ממומשת הזכות לקבל מידע בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אוטונומיה מתקדמת, באמצעותם מסופק לילדים מידע בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אי-אפליה, באמצעותם מסופק לילדים מידע בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומן של אווירה או סביבה מאוזנת ומכובדת במידה רבה, בינונית או כלל לא קיימת, בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומם של שיפורים במסגרת האסדרתית כתוצאה משיתופם של ילדים במערכות בריאות
- ציבוריות או פרטיות
- קיומם של שיפורים בהזדמנויות ההכשרה והחינוך הניתנות במסגרת מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות

- קיומם של שיפורים במספר משאבי האנוש, מבוגרים ומתבגרים, שהוכשרו או הנמצאים בתהליך של הכשרה, בתוך מערכות הבריאות הציבוריות או הפרטיות
- קיומם של שיפורים בתקציב שהוקצה לקידום שיתוף ילדים בתוך מערכות הבריאות הציבוריות או הפרטיות
- קיומם של שיפורים באסטרטגיות השיתוף הזמינות לקידום שיתוף ילדים בתוך מערכות הבריאות הציבוריות או הפרטיות
- קיומם של שיפורים במספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף הזמינות בתוך מערכות הבריאות הציבוריות או הפרטיות
- קיומם של שינויים בתדירות האסטרטגיות לשיתופם של ילדים בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומם של שינויים באמצעים שבעזרתם מקבלים הילדים מידע בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומם של שינויים בסיגול מידע בהתאם לעיקרון של אוטונומיה מתקדמת בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומם של שינויים בסיגול מידע בהתאם לעיקרון של אי-אפליה בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומם של שינויים באווירה ובסביבות בהן מתרחש שיתוף הילדים בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות
- קיומן של תמורות ברמה האישית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים
- קיומן של תמורות בתוך מערכות הבריאות הציבוריות והפרטיות כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים

הסביבה הממסדית: ארגוני חברה אזרחית ממוסדים הפונים לקהל הילדים.

מומלץ לערוך ראיונות עם האנשים האחראים מבחינה ממסדית על הגופים המאגדים ארגונים לא-ממשלתיים, מוסדות ללא מטרת רווח, חברות אזרחיות, מוסדות לאמהות, ארגוני נוער, ארגונים למען ילדים, תנועות דתיות, קרנות ומוסדות פרטיים, הפועלים בין השאר בתוך המרחב הרשמי.

- קיומם של חוקים, פסקי-דין, כללים ו/או תקנות ואמצעים לנטילת אחראיות למתן דין וחשבון, הכוללים אזכור מפורש לזכות לשיתוף או מתייחסים בפרט לקבלת מידע, הבעת דעות, הקשבה לילדים, ו/או האפשרות שילדים ישפיעו על קבלת החלטות במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים העוסקים בנושאים הקשורים בילדים

- קיומן של הזדמנויות הכשרה בנוגע לשיתוף ילדים במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים
- העוסקים בנושאים הקשורים בילדים
- מספר הנשים והגברים, המבוגרים והמתבגרים בעלי הניסיון או ההסמכה, או כאלה הנמצאים בתהליך הכשרה, שיקדמו את זכותם של ילדים לשיתוף יעיל במוסדות מקומיים ציבוריים או פרטיים, העובדים עם ילדים
- כמות המשאבים הכלכליים המוקצים בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים לקידום שיתופם של ילדים
- קיום מגוון של אסטרטגיות שיתוף (וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב) בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים לשם מימוש שיתופם של ילדים
- מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף בעזרת אסטרטגיות השיתוף בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים
- תדירות היישום והמימוש של הזכות לשיתוף בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים (שבועי, חודשי או שנתי) באמצעות אסטרטגיות השיתוף
- קיומם של אמצעי תקשורת כתובה, מילולית, אורקולית, וירטואלית דרכם ממומשת הזכות לקבל מידע במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים, העובדים עם ילדים
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אוטונומיה מתקדמת, באמצעותם מסופק לילדים מידע בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים או פרטיים
- קיומו של סיגול רב, מועט, או כלל לא, של התכנון, השפה והתוכן, בהתאם לעקרון של אי-אפליה, באמצעותם מסופק לילדים מידע בתוך מוסדות מקומיים ציבוריים או פרטיים
- קיומן של אווירה או סביבה מאוזנת ומכובדת במידה רבה, בינונית או כלל לא קיימת בהזדמנויות השיתוף במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים
- קיומם של שיפורים במסגרת האסדרתית כתוצאה משיתופם של ילדים במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים
- קיומם של שיפורים בהזדמנויות ההכשרה והחינוך הניתנות במסגרת מוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים.
- קיומם של שיפורים במספר משאבי האנוש, מבוגרים ומתבגרים, שהוכשרו או הנמצאים בתהליך של הכשרה, במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים
- קיומם של שיפורים בתקציב שהוקצה לקידום שיתוף ילדים במוסדות מקומיים ציבוריים ופרטיים
- קיומם של שיפורים באסטרטגיות השיתוף הזמינות לקידום שיתוף ילדים במוסדות מקומיים

- **ציבוריים ופרטיים**
- **קיומם של שיפורים במספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף הזמינות במוסדות**
- **מקומיים ופרטיים**
- **קיומם של שינויים בתדירות האסטרטגיות לשיתופם של ילדים במוסדות מקומיים ופרטיים**
- **קיומם של שינויים באמצעים שבעזרתם מקבלים הילדים מידע במוסדות מקומיים ופרטיים**
- **קיומם של שינויים בסיגול מידע בהתאם לעיקרון של אוטונומיה מתקדמת במוסדות מקומיים ופרטיים**
- **קיומם של שינויים בסיגול מידע בהתאם לעיקרון של אי-אפליה במוסדות מקומיים ופרטיים**
- **קיומם של שינויים באווירה ובסביבות בהן מתרחש שיתוף הילדים במוסדות מקומיים ופרטיים**
- **קיומן של תמורות ברמה האישית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים במוסדות מקומיים ופרטיים**
- **קיומן של תמורות כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים במוסדות מקומיים ופרטיים**

סביבת המדיניות הציבורית: אוספי החוקים, המיזמים, התוכניות וההסדרים המובילים להתנהלות מצידה של המדינה אשר שמה לה כמטרה את ההתעניינות הציבורית בילד

- **מומלץ כי ייערכו ראיונות עם האנשים האחראים מבחינת הממסד בגופים הבאים:**
 - **הרשות המחוקקת, או נציבי זכויות וסוגיות ילדים היחמים חקיקה לאומית.**
 - **האנשים בתוך המשרדים הקשורים לילדים, האחראים מבחינת הממסד, ואשר בהם מפתחים תוכניות והסדרים הנוגעים לילדים.**
 - **האנשים האחראים מבחינת הממסד ברמת הממשל העירונית, המחוזית או הקנטונית.**
 - **האדם האחראי בגוף המנחה הקשור לזכויות ילדים.**
- **קיומם של חוקים, פסקי-דין, כללים ו/או תקנות ואמצעים לנטילת אחריות למתן דין וחשבון, הכוללים אזכור מפורש לזכות לשיתוף או מתייחסים בפרט לקבלת מידע, הבעת דעות, הקשבה לילדים, ו/או האפשרות שילדים ישפיעו על קבלת החלטות במדיניות ציבורית העוסקת בנושאים הקשורים בילדים.**
- **קיומן של הזדמנויות הכשרה בנוגע לשיתוף ילדים בתכנון, ביישום או בהערכה של מדיניות ציבורית.**
- **מספר הנשים והגברים, המבוגרים והמתבגרים בעלי הניסיון או ההסמכה, או כאלה הנמצאים**

- בתהליך הכשרה, שיקדמו את זכותם של ילדים לשיתוף יעיל במסגרת מדיניות ציבורית.
- כמות המשאבים הכלכליים המוקצים במסגרת מדיניות ציבורית לקידום שיתופם של ילדים.
 - קיומן של מגוון של אסטרטגיות שיתוף (וועדות, מועצות, קבוצות עבודה, אספות וכיו"ב)
 - בתכנון, ביישום או בהערכה של מדיניות ציבורית הנוגעת לילדים.
 - מספר הילדים המממשים את הזכות לשיתוף בתכנון, ביישום או בהערכה של מדיניות ציבורית.
 - תדירות יישומן של אסטרטגיות השיתוף עבור מימוש הזכות לשיתוף הבאות לידי פעולה בתכנון,
 - ביישום או בהערכה של מדיניות ציבורית (שבועי, חודשי או שנתי).
 - קיומם של אמצעי תקשורת מילולית, אורקולית או וידטואלית, שבעזרתם ניתן יהיה ליישם את
 - זכותם של ילדים לקבל מידע לגבי מדיניות ציבורית הנוגעת לילדים.
 - קיום סיגול רב או מועטה, או אי-סיגול, בין המבנה, השפה והתוכן שבעזרתם מועבר לילדים המידע לגבי מדיניות ציבורית הנוגעת לילדים, על בסיס עיקרון האוטונומיה המתקדמת.
 - קיום סיגול רב או מועטה, או אי-סיגול, בין המבנה, השפה והתוכן שבעזרתם מועבר לילדים המידע לגבי מדיניות ציבורית הנוגעת לילדים, על בסיס עיקרון אי-האפליה.
 - קיומן של אווירה או סביבה מאוזנת ומכובדת במידה רבה, בינונית או כלל לא קיימת, בהזדמנויות השיתוף הקשורות למדיניות ציבורית.
 - קיומם של שיפורים במסגרת האסדרתית כתוצאה משיתופם של ילדים במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שיפורים בהזדמנויות ההכשרה והחינוך הניתנות במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שיפורים במספר משאבי האנוש, מספר המבוגרים או המתבגרים שקיבלו הכשרה או
 - נמצאים בעיצומו של תהליך הכשרה במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שיפורים בתקציב המוקצה לקידום שיתופם של ילדים במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שיפורים בזמינות אסטרטגיות השיתוף המוקדשות לקידום שיתופם של ילדים במסגרת
 - מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שיפורים במספר הילדים הנוטלים חלק באסטרטגיות השיתוף במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שינויים בתדירות האסטרטגיות לשיתופם של ילדים במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שינויים באמצעים שבעזרתם מקבלים הילדים מידע במסגרת מדיניות ציבורית.
 - קיומם של שינויים בהתאמת המידע שמקבלים הילדים על-פי עיקרון האוטונומיה המתקדמת
 - ועיקרון אי-האפליה, במסגרת מדיניות ציבורית.

- קיומם של שינויים באווירה או בסביבה שבהן מתרחש שיתופם של הילדים במסגרת מדיניות ציבורית.
- קיומן של תמורות ברמה האישית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים במסגרת מדיניות ציבורית.
- קיומן של תמורות במדיניות ציבורית כתוצאה מתהליך שיתופם של ילדים.

8. מילון מונחים

הקהילה: כלל מערכות הקשרים ויחסי הגומלין המתנהלים במסגרת התנהגויות מובנות ודינמיות, בתוך שטח מוגדר המאכלס ע"י ילדים.

סביבת החינוך: מערכת החינוך הרשמית.

סביבת המשפחה: הקבוצה הבין-דורית הבסיסית שבתוכה מתנהל הקיום המשותף היומיומי.

סביבת הממסד: ארגוני חברה אזרחית מקומיים ציבוריים ופרטיים, המספקים שירותים הניתנים לילדים.

סביבה משפטית: המערכת שנועדה לקיים את החוק והאחראית להליכים משפטיים.

סביבת המדיניות הציבורית: אוספי החוקים, המיזמים, התוכניות וההסדרים המובילים להתנהלות מצידה של המדינה אשר שמה לה כמטרה את טובת הציבור.

סביבת שירותי הבריאות: מערכות שירותי הבריאות.

רמות או אזורים לחיברות: מקומות בהם ילדים מנהלים את חיי היומיום שלהם.

הבעת דעות: זכותם של ילדים ליצור ולבטא רעיונות הנוגעים לסוגיות הקשורות אליהם או סוגיות המעניינות אותם, בין אם זה מובע באופן מילולי, בכתב, באמצעות ציורים או בעזרת סימנים; כאשר כל צורות התקשורת תקפות. על המבוגרים לקבל את הדעות הללו ללא ניסיון להשפיע עליהן או להפעיל את כוחם, תוך כיבוד העקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.

השפעה על קבלת החלטות: הזכות להביא בחשבון את דעותיהם של הילדים כאשר מקבלים החלטות בנושאים הקשורים אליהם, בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.

שיתוף (הגדרת פעילות): תהליך מוגדר כמשתף כל עוד הוא מכיר בזכותם של ילדים לקבל מידע, להביע דעות, להישמע ולהשפיע על החלטות בנוגע לנושאים שבהם הם מתעניינים ושהינם רלוונטיים עבורם במיוחד ברמה המשפחתית, המשפטית, החינוכית, הבריאותית, הממסדית והקהילתית, וכן בכל הקשור למדיניות ציבורית בהתאם לעקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד והזכות של כל הילדים לחיים ומתן ערבויות לשרידותם והתפתחותם.

העיקרון של אוטונומיה מתקדמת: ילדים זכאים לאמצעי הגנה מיוחדים ולמימוש זכויותיהם בהתאם להתקדמות ההתפתחות של צורכיהם ויכולותיהם. יש להם את הזכות להשתתף, וחייבים להבטיח את התנאים כך שהם יהפכו למעורבים בתהליכי קבלת החלטות ככל שהם רוכשים יותר ויותר ניסיון, ידע, בגרות ואחריות.

העיקרון של הזכות לחיים ולקבלת ערבויות לשרידותם ולהתפתחותם: מצד אחד עיקרון זה מתייחס לזכות של כל הילדים לחיים, ומצד שני זכותם להתפתחות, לרבות מבחינה פיסית, קוגניטיבית, רגשית, חברתית ותרבותית (סעיף 6, CRC).

העיקרון של טובת הילד: מובן כי כאשר נוקטים בכל אמצעי שהוא הקשור לילדים, יש לבחור אדם שיוכל לקדם ולהגן על זכויותיהם, תוך התחשבות לא רק במצבם הנוכחי, אלא גם תוך הסתכלות לעתיד לבוא; כלומר, יש לבצע את כל הפעולות הקשורות לילדים תוך התחשבות בטובתם שלהם ולא טובתו של גורם חברתי אחר. הדבר נכון לכל אותם ההיבטים שהם בעלי עניין מיוחד לילדים, או הקשורים אליהם, בנושאים המערבים אותם ישירות בכל הנוגע לפעולותיהם ולהתנהלותם בתרחישי או בסביבות החיברות שלהם.

העיקרון של אי-אפליה: כל הילדים, ללא יוצא מן הכלל, וללא קשר למאפיינים הפיסיים, לגזע, למגדר, לשפה, לדת, למקום לידתם, לאזרחותם, לכישוריהם, לדעותיהם הפוליטיות, לתרבותם העירונית, לצורות הביטוי ולצורות ביטוי תרבותיות או אחרות שלהם, זכאים למימוש כל הזכויות לטובתם המוקנות להם על פי דין.

להישמע: זכותם של הילדים שיכבדו את דעותיהם. מבוגרים צריכים לספק את הזמן והמרחב עבור שמיעת דעותיהם של הילדים, תוך התחשבות בציפיות ובתנאים, ולכבד את העקרונות של אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד וזכותם של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.

לקבל מידע: זכותם של ילדים לקבל מידע הולם, הן מבחינת איכות והן מבחינת כמות, בנוגע לנושאים הקשורים אליהם. המבוגרים חייבים להבטיח כי כאשר מספקים לילדים מידע, יש להתחשב בעקרונות הבאים: אוטונומיה מתקדמת, אי-אפליה, טובת הילד, וזכותם של כל הילדים לחיים ולהתפתחות.

9. מקורות והפניות

- Inter-American Children's Institute, IIN - Child Participation in American countries, 20 years after the adoption of the Convention on the Rights of the Child. A paper produced (Nov. 2009) by Prof. Psic. Víctor Giorgi at the request of IIN, published in May 2010.
- Ministry of Youth, Women, Children and Family – UNICEF; Plan Estratégico de la Niñez y la Adolescencia: Panamá 2015 ("Strategic Plan for Children: Panama 2015").
- Inter-American Commission on Human Rights – The specificity of human rights indicators, in "Guidelines for the Preparation of Progress Indicators in the Area of Economic, Social and Cultural Rights" OAS/Ser.L/V/II.132 Doc. 14 19 July 2008

- Inter-American Children's Institute (IIN), Dimensions and indicators on the promotion of child participation within the framework of the report issued by the Committee on the Rights of the Child, 2009.
- United Nations/Committee on the Rights of the Child – "General Comment Nº12 (2009). The right of the child to be heard". 51st Session. Geneva, 25 May to 12 June 2009.
- Plan International – Conference on "Participation Indicators", Panama, December 2009. Within the context of the second meeting of the working group on child participation.
- Save the Children – "Conceptual contribution to the construction of a system of indicators for the participation of children". PowerPoint presentation, Panama, 10 December 2009. Second meeting of the working group on child participation.
- UNICEF – La Convención en tus manos. Los derechos de la infancia y la adolescencia ("The Convention in your hands. Children's rights"), Uruguay, 2004.
- Ministry of Social Welfare, National Children and Family Institute, Comprehensive Social Indicators System of Ecuador (SIISE, in Spanish). Sistema de indicadores sociales sobre los niños, niñas y adolescentes (SINIÑEZ) ("System of social indicators for children"), in a national report subsequent to the World Summit for Children. Republic of Ecuador, October 2000.
- Spanish Agency for Cooperation for Development, AECID – UNICEF, Desarrollo de indicadores de desempeño basado en los derechos de la niñez ("The development of performance indicators based on child rights") in a Participation Manual, Los derechos de la niñez y la gestión por resultados: un enfoque integral para promover cambios ("Child Rights and Results-Based Management: a comprehensive approach for the promotion of change")
- CIDA, Canada, Guidelines for the process of drafting country reports in the area of child participation. CIDA format. State report on child participation, 2009.
- Ministry of Planning, MIDEPLAN - Construcción de un sistema de indicadores de infancia y adolescencia. Informe Final ("Construction of a system of indicators for children. Final Report"). A study produced by Loreto Martínez Oyarce and Rosario Bello Barros. Chile, December 2009
- Derecho a la Participación ("The right to participation") in Situación actual de los Derechos de la Infancia en Honduras ("The current situation of child rights in Honduras"), COIPRODEN, 2005.
- La participación de niños y adolescentes en el contexto de la Convención sobre los Derechos del Niño: visiones y perspectivas ("Child participation in the context of the Convention on the Rights of the Child: Vision and Perspective"). Minutes of the Bogotá seminar, 7 and 8 December 1998.
- Rosa Bravo B. - Taller de Indicadores Sociales y de Género ("Workshop on Social and Gender Indicators"). Quito, Ecuador. 22-25 July 2002.

- Susan P. Limber and Natalie Hevener Kaufman - "Civic participation by children and youth", in "Globalization and Children. Exploring potentials of enhancing opportunities in the lives of children and youth" Edit. Kaufman-Rizzini, 2002.
- Save the Children, Practice Standards in Children's Participation. United Kingdom, 2005.
- Bernard Van Leer Foundation – Criteria for the evaluation of child participation in social programmes. November, 2004